

Művelődés-, gondolkodás- és tudománytörténet

Órai vázlat

Nagy Andor

Kötelező irodalom

- Barbier, Frédéric: A modern Európa születése, Bp., 2010.
- Engel Pál: Beilleszkedés Európába a kezdetektől 1440-ig. Budapest. Háttér Lap- és Kvk. 1990. (*Magyarok Európában I.*)
- Kosáry Domokos: Újjáépítés és polgárosodás 1711–1867. Budapest. Háttér Lap- és Kvk. 1990. (*Magyarok Európában III.*)
- Kósa László (szerk.): Magyar művelődéstörténet. Budapest, Osiris, 2006.
- Lederer Emma: Egyetemes művelődéstörténet. Budapest, Holnap Kiadó, 2007.
- Monok István: A művelődéstörténet könyvtári vonatkozásai I., Eger, 2011.
- Szakály Ferenc: Virágkor és hanyatlás 1440–1711. Budapest. Háttér Lap- és Kvk. 1990. (*Magyarok Európában II.*)

Az európai művelődés korai szakaszai

Magyarország és Európa művelődés- és kultúrtörténete

Írásbeliség

- A korai művelődés korszakolása
- Az első civilizációk
- Kommunikációs paradigmaváltás
- Sumér ékírás
- Hieroglifák
- Görög és római írásbeliség

Mítosz

- „müthosz” (elbeszélés, mese, üzenet)
- Istenekről, isteni származású (többnyire) természetfölötti adottságú emberekről és rendkívüli tetteikről szóló elbeszélés
- Egy-egy nép mítoszai az önmagáról és a világról alkotott képe
- Szóbeli hagyomány
(néhány civilizációban már az ókorban irodalmi formát nyertek)
 - ⇒ fiktív történet *(általában ellentmond a tapasztalati világ működésének)*
 - ⇒ ideje a történelmi időn kívül esik

Mítoszértelmezések

- A mítoszok tudományos vizsgálata a 18. században kezdődött.
- A valóságos események szimbolikus, allegorikus megfogalmazásaként értelmezték őket, illetve a Biblia kinyilatkoztatásának primitívebb kifejeződéseként

Mítoszértelmezések

- **Friedrich Max Müller**

Comparative Mythology (1856)

⇒ a mítoszok valaha a természeti jelenségek magyarázatai voltak, de eredeti jelentésük a nyelv „romlása” miatt elveszett, és így irracionálissá váltak.

⇒ *Müller összehasonlító módszere a mítoszkutatás alapjává vált*

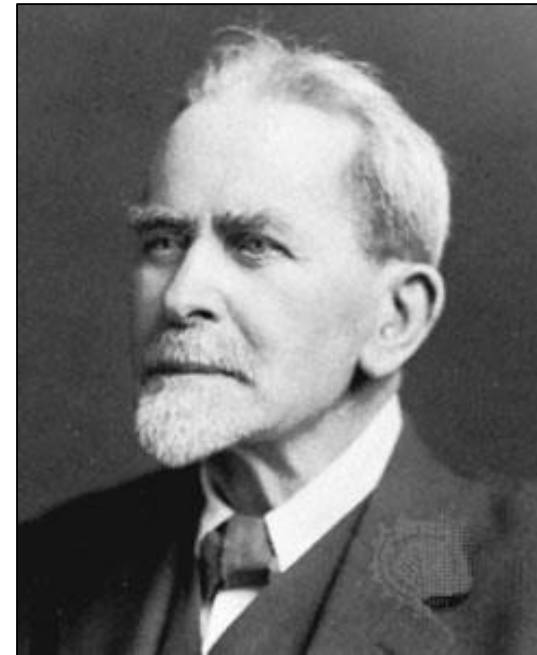
Friedrich Max Müller
(1823 - 1900)

Mítoszértelmezések

Folklorisztikai szempontú mítoszkutatás:

⇒ a 19. század végén és a 20. sz. elején lett meghatározó irányzat.

- **Wilhelm Mannhardt** az ókori mítoszok és az újkori népmesék közös elemeire hívta fel a figyelmet.
- **Sir James Frazer és Stith Thompson** munkássága a gyűjtésben és a toposzok (történetelemek) rendszerezésében jelentett előrelépést

Sir James Frazer
(1854 - 1941)

Mítoszértelmezések

Funkcionalista mítosz-megközelítés:

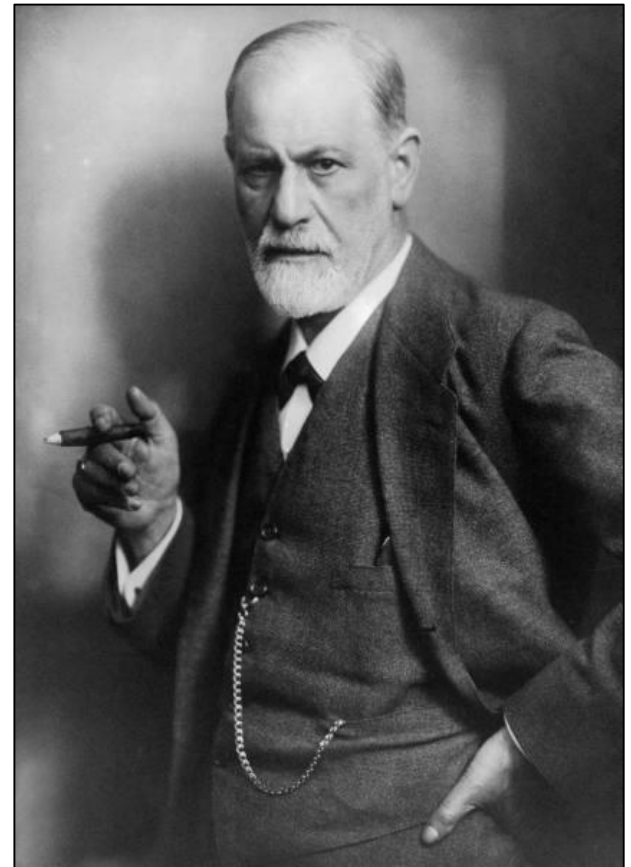
- ⇒ a mítosz a társadalmi viselkedés egyik formája
- ⇒ a társadalom működésének, viszonyainak fennmaradását szolgálja
- ⇒ valamikor szoros kapcsolat állhatott fenn a mítoszok és a szertartások között, a mítoszok a rítusok „magyarázatai” voltak.

Mítoszértelmezések

- A századforduló és a 20. század első felének elterjedt és sokat vitatott elmélete Sigmund Freudé volt.
- Freud a lélektanának alapkövévé vált Ödipusz-komplexusból magyarázta az ismert görög mítoszt (Szophoklész: *Oidipusz király*).

Mítoszértelmezések - Sigmund Freud

- A példáit a különböző esetleírások kapcsán és a megnevezései a különböző területeknek, nagyon gyakran kötődik a mitológiához.
- A *Totem és tabu* (1913) => a mítoszok egész népek eltorzított vágyálmait tükrözik.

Sigmund Freud
(1856 - 1939)

Mítoszértelmezések - Carl Gustav Jung

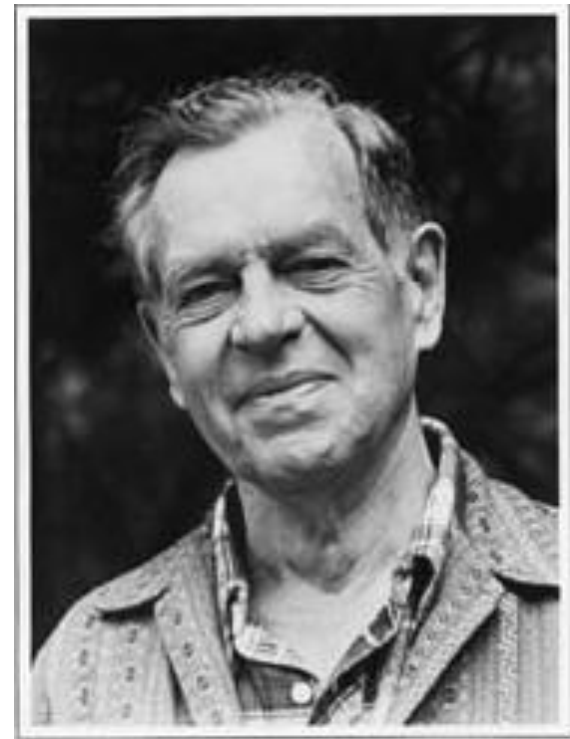
- Freud tanítványa.
- A freudi nézetekkel szemben Jung pozitívabb jelentést tulajdonított a mítoszoknak, és a **„kollektív tudattalan”** örökölt toposzait (archetípusait) látta megjelenni bennük.
- ⇒ az emberiségnek van egy általános közös tapasztalata az *életről, halálról, istenről, anyáról, apáról, születésről, jóról, gonoszról* (amik mind archetípusok példái)

Carl Gustav Jung
(1875 - 1961)

Mítoszértelmezések - Joseph Campbell

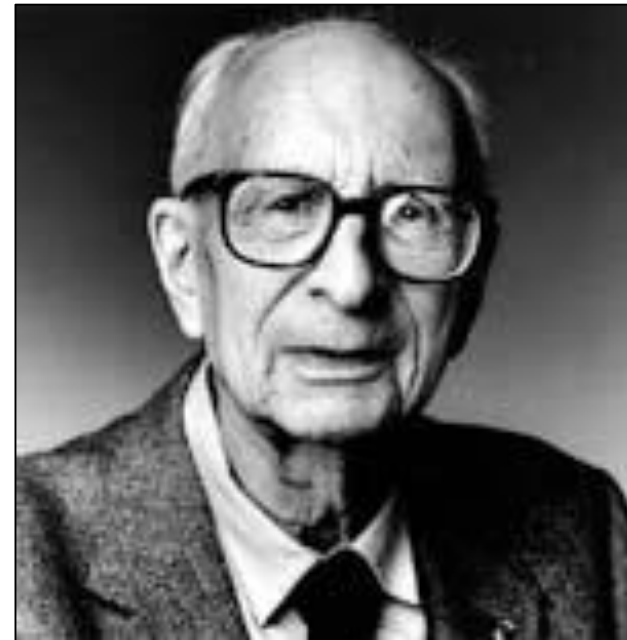
- Tanult Freudtól és Jungtól is.
- **J. Campbell:** *Az ezerarcú hős* (1949)
 - ⇒ a mítoszok egy részében a hős utazásai, a hős kalandja egy belső útnak tekinthető, amelynek során a személyiségfejlődés belső eseményeiről esik szó
 - ⇒ Jung tudatalattija fontos Campbellnél, meggyőződése, hogy vannak olyan mítoszelemek, amelyek minden nép számára érthetőek és amelyek a történeteikben elő is jönnek.

Joseph Campbell
(1904 - 1987)

Mítoszértelmezések - strukturalizmus

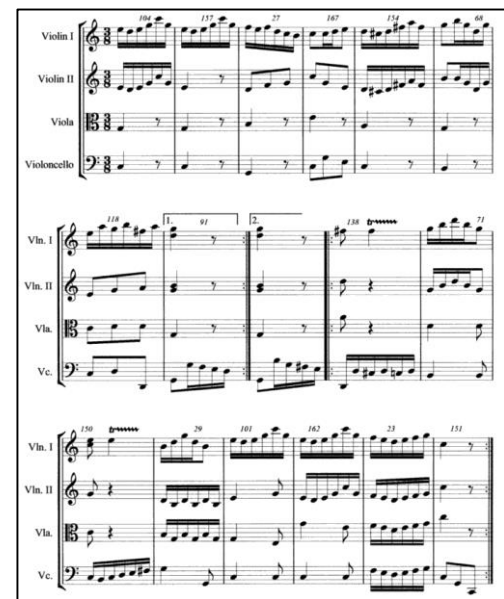
- *A strukturalista mítoszkutatás a mítoszt elsősorban nyelvi képződményként vizsgálja.*
- Az irányzat fontos képviselője a francia **Claude Lévi-Staruss** arra a megállapításra jutott, hogy a mítosz jelentése összetettebb, bonyolultabb, mint más nyelvi formáké, és a mítosz az egyén és a közösség, a természet és a kultúra kettősségét igyekszik megérteni és tudatosítani.

Claude Lévi-Strauss
(1908 - 2009)

Mítoszértelmezések - strukturalizmus

- Nem az elsődleges tartalmak azok, amelyek egy mű, egy gondolat szempontjából meghatározóak, hanem maga a szerkezet.
- A szerkezet viseli az elsődleges információkat és nem az, hogy mit mesélnek el nekünk.
- A mítoszoknak is vannak mélyebb szerkezeti, strukturális elemei, amelyeket ki lehet emelni, és ezeken keresztül lehet a valódi értelméig eljutni.

Zenekari partitúra

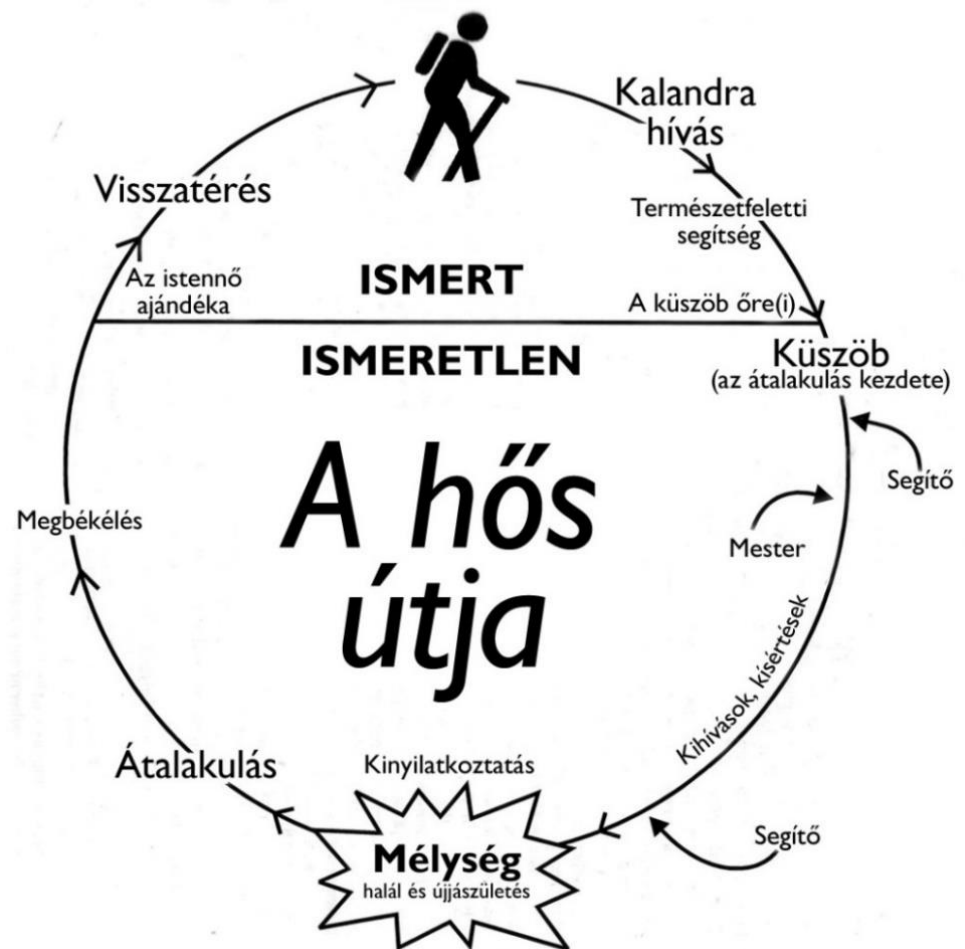
Monomitosz (egyetlen mítosz)

- Campbell szerint a mítoszoknak egy nagyon határozott szerkezetük van és ennek a szerkezetnek az elemei megjelenik minden mítoszban.
- **Az ezerarcú hős** c. művében Campbell arról beszél, hogy tulajdonképpen egyetlen mítosz van = **monomitosz**.
- Az összes hőstörténetünk ennek az egy mítosznak a változata => a hős története strukturális megfeleléseket mutat más kultúrák történeteivel.
- Azt próbálja feltérképezni, hogy mik azok a mitikus elemek, amelyek minden ilyen mítoszban jelen vannak.

„A hős útja”

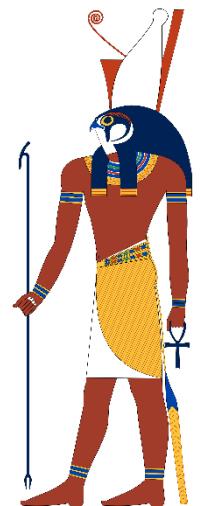
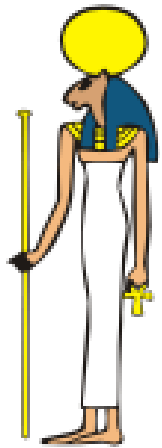
Minden hős útját leíró mítosz három nagy egységből áll:
(Campbell)

- Indulás
- Beavatás
- Visszatérés

Ősi mitológiák, eredettörténetek

- Egyiptomi teremtetéstörténet
- Görög-római mitológia
- Zsidó-keresztény teremtetéstörténet
- Iszlám teremtetéstörténet

A mítosz

- Egy ősi gondolkodási mód, amely inkább **történetek**, mint **érvelés** formájában fejeződik ki
- A magyarázat igényével beszél a **világ és a társadalom alapjairól**
- *A filozófia megjelenése: Kr.e. 7. sz.*
⇒ *az egyes görög társadalmaknak is megvolt a maguk mítoszkincse*
- A megjelenés oka: a más kultúrákkal való találkozások próbára tették a helyi mítoszokat, bölcsességeket, így lassan *elvesztették a magától értetődő voltukat*

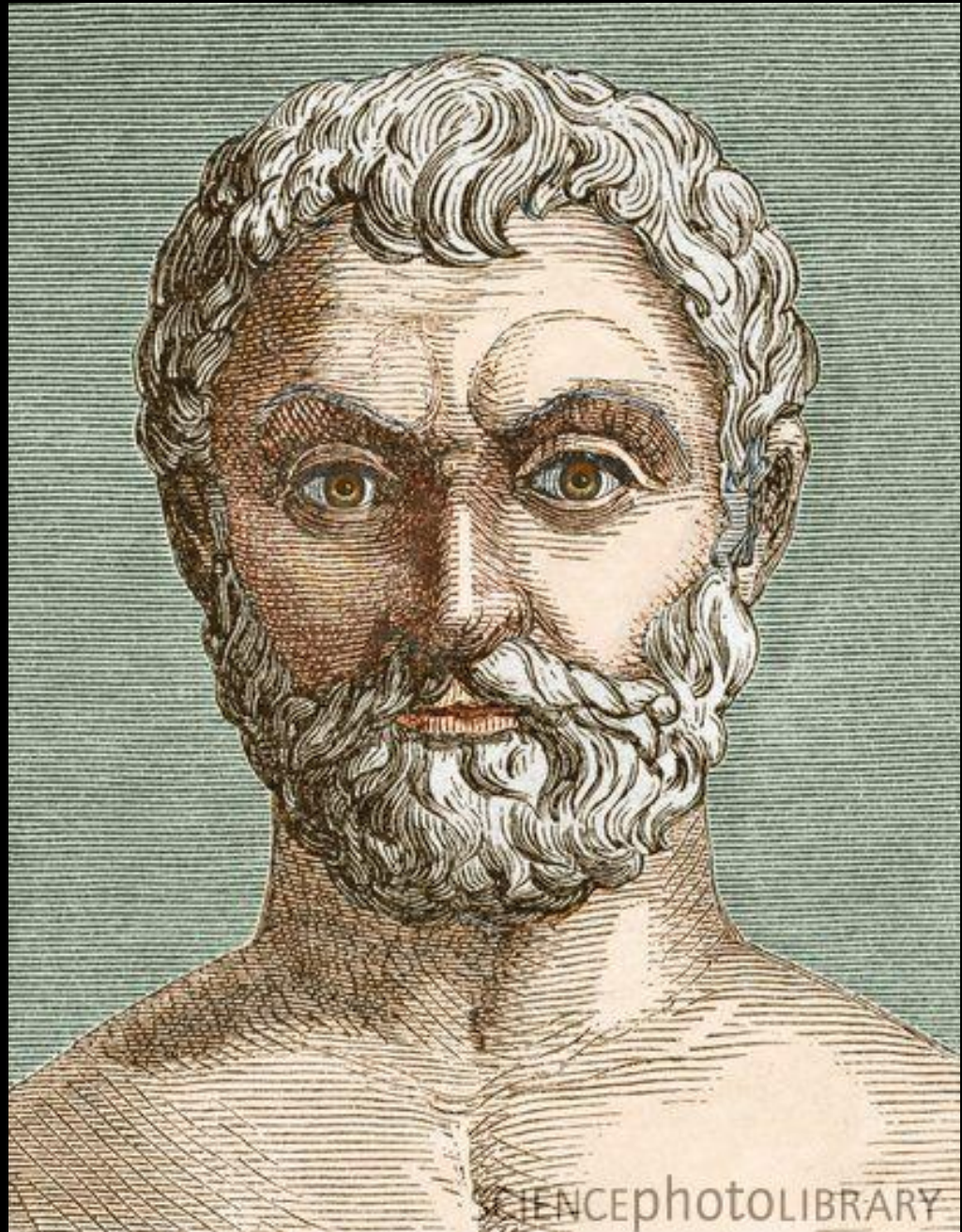
Az antik görög és hellenisztikus kultúra

Magyarország és Európa művelődés- és
kultúrtörténete

Művelődés és kultúra

- Földrajzának és éghajlatának hatása a kialakuló kultúrájára
- Korszakolások
- Knosszoszi palota, Mükéné
- A görög filozófia (korszakolása, felosztása)
- Fontosabb filozófusok és tanításaik
- A hellenisztikus filozófiák
- A görög történetírás

A milétoszi
Thalész
(Kr.e. 7. sz.)

Pythagorasz (Kr.e. 6. sz.)

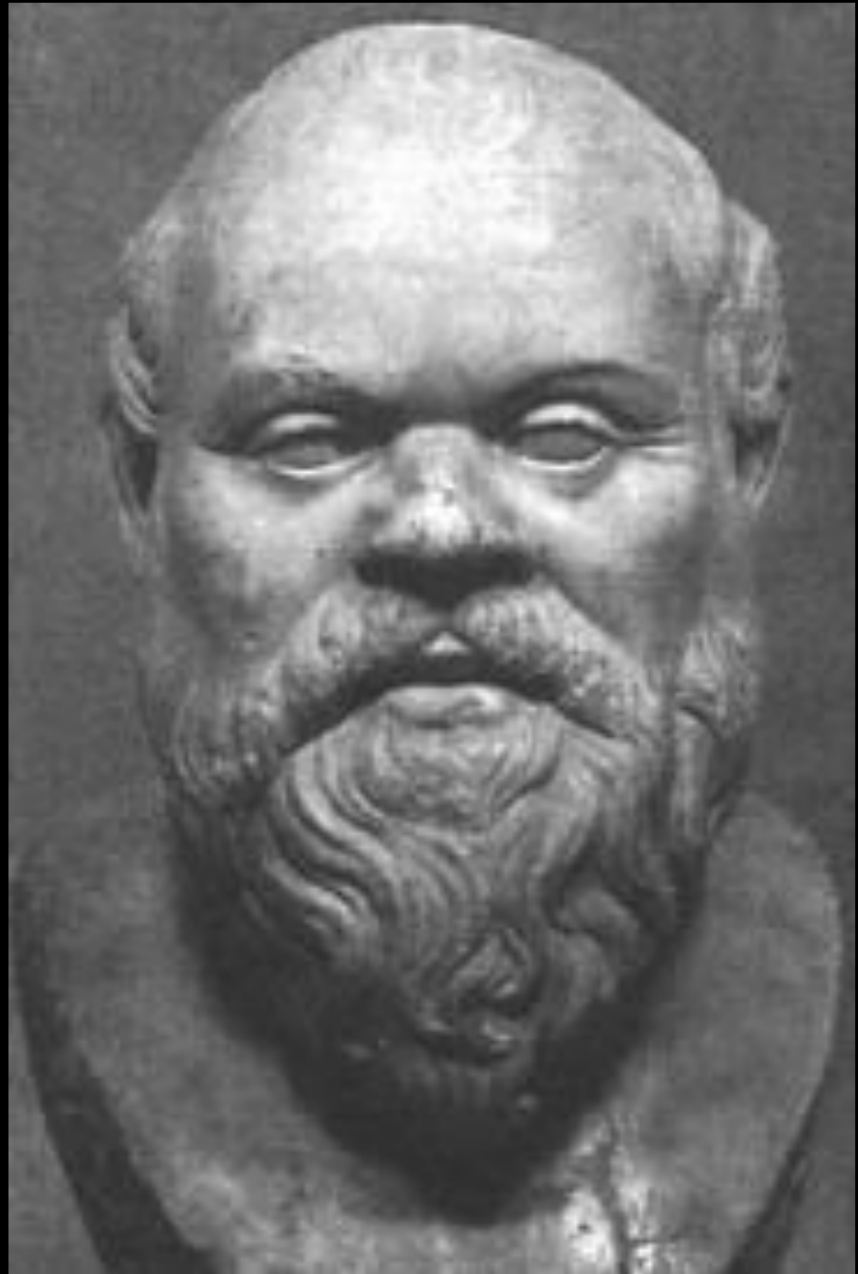

A GEOCENTRIKUS rendszer

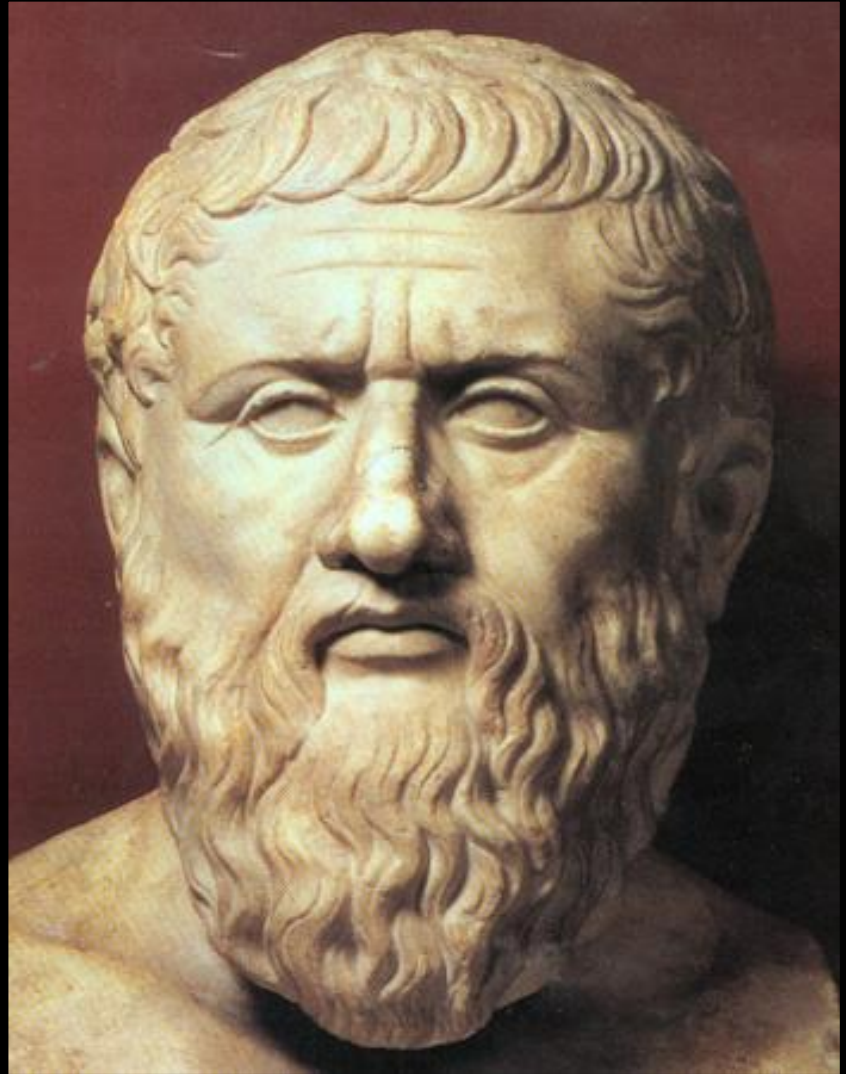
Schema huius præmissæ diuisionis Sphærarum .

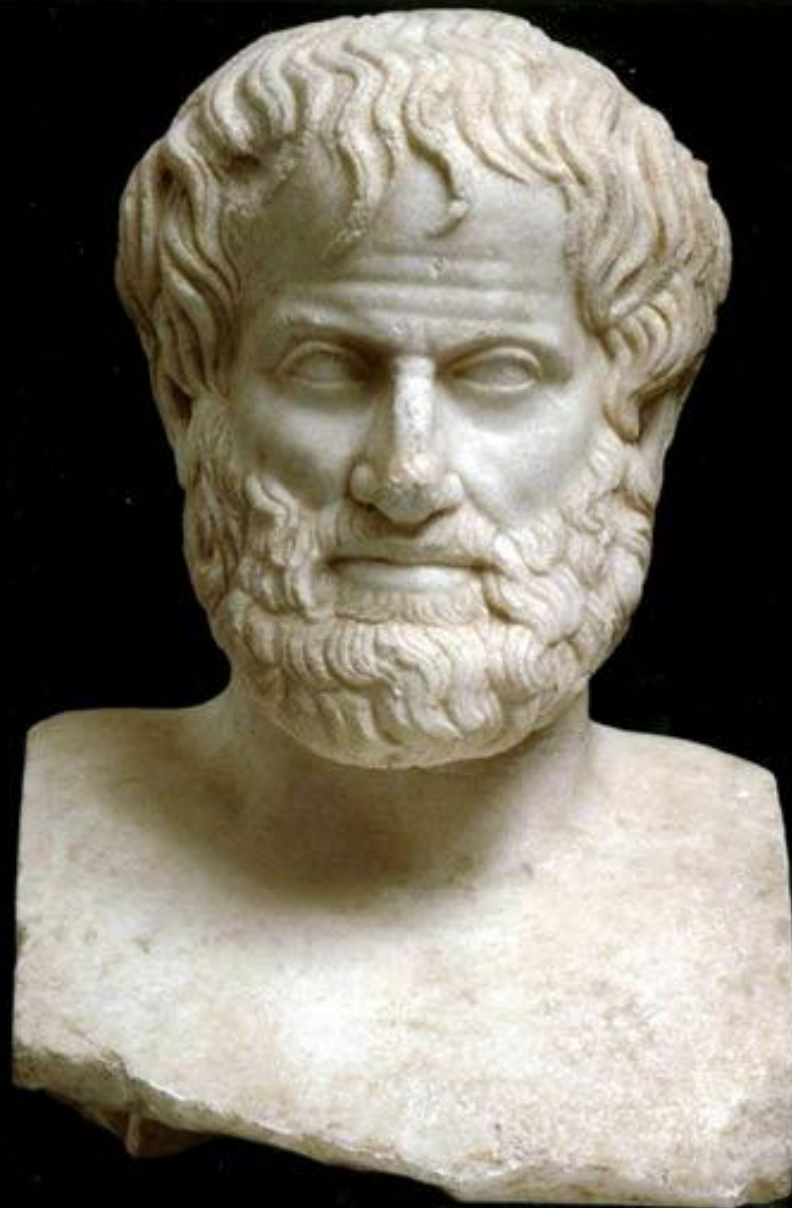
Szókratész

Platón

Arisztotelész

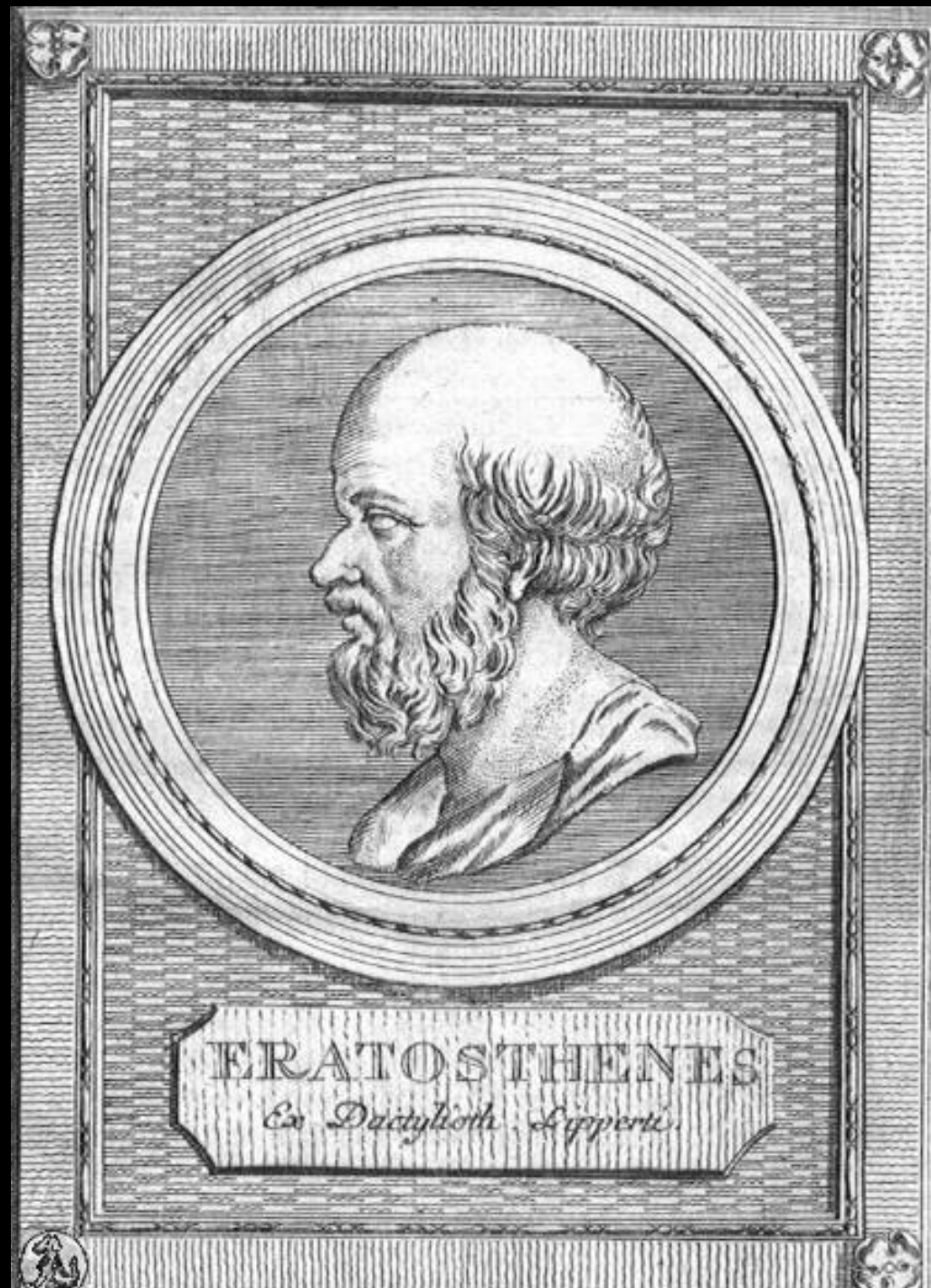

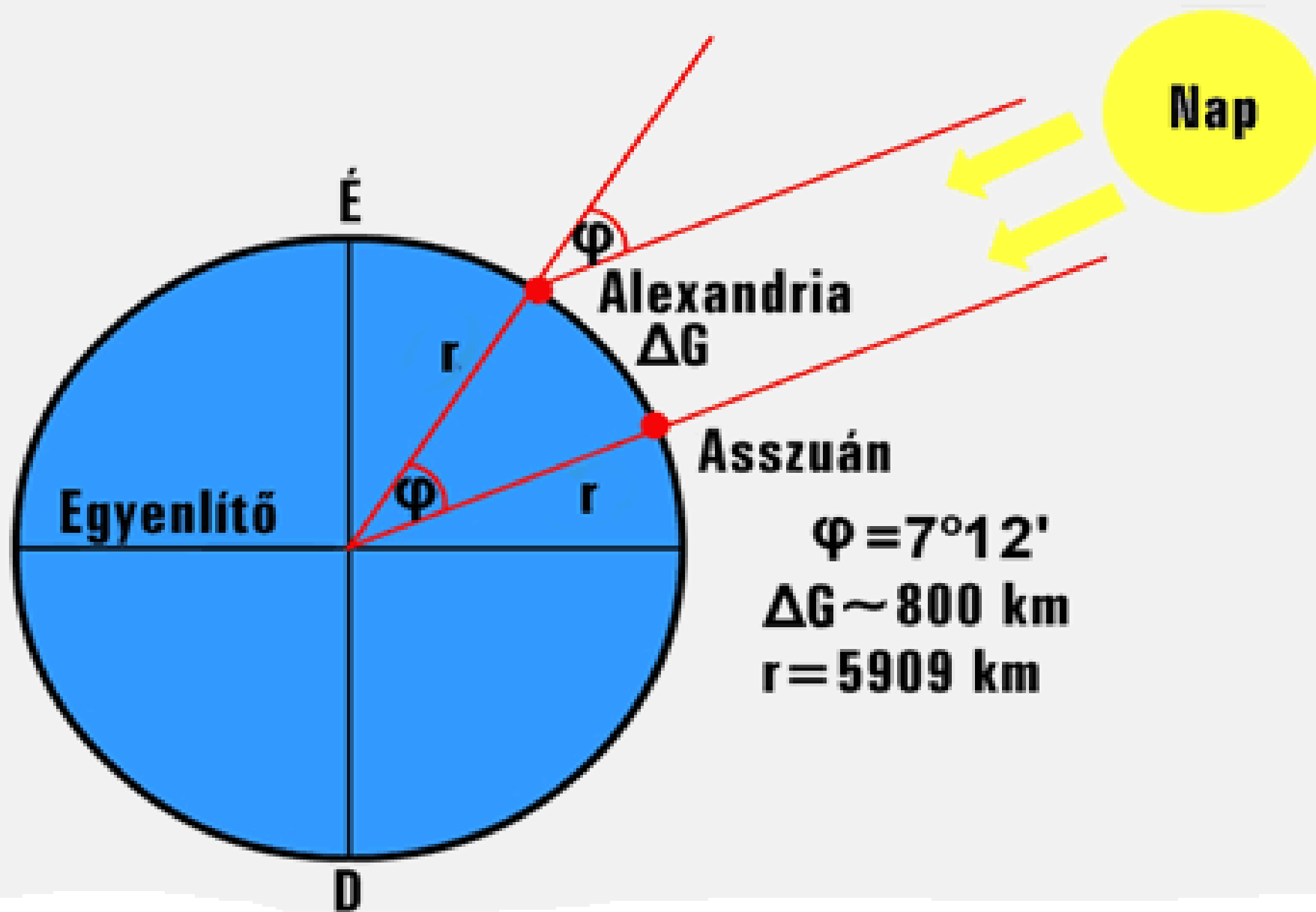
Arisztarkhosz (Kr.e. 3. sz.)

Eratoszthenész (Kr.e. 3. sz.)

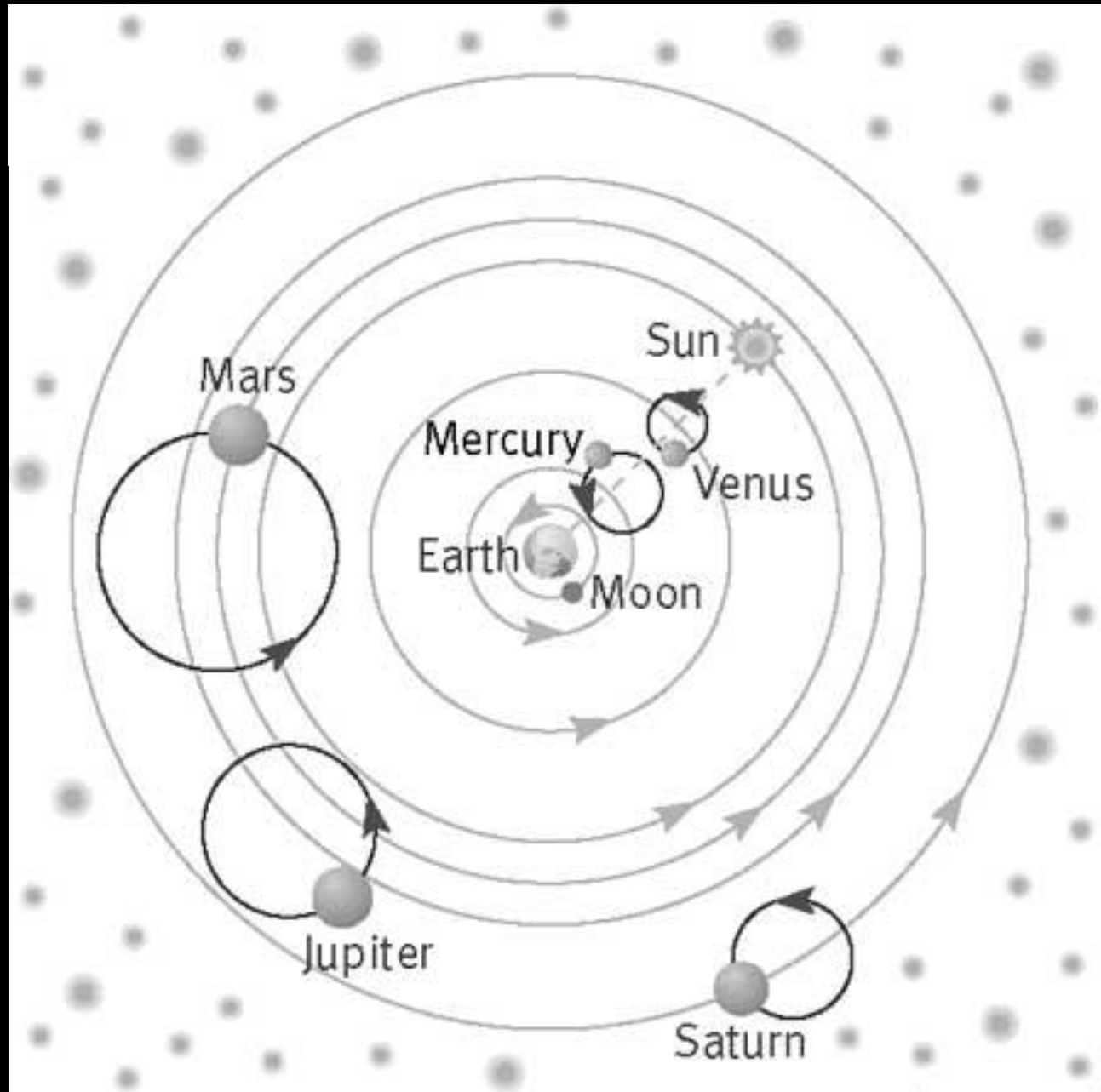

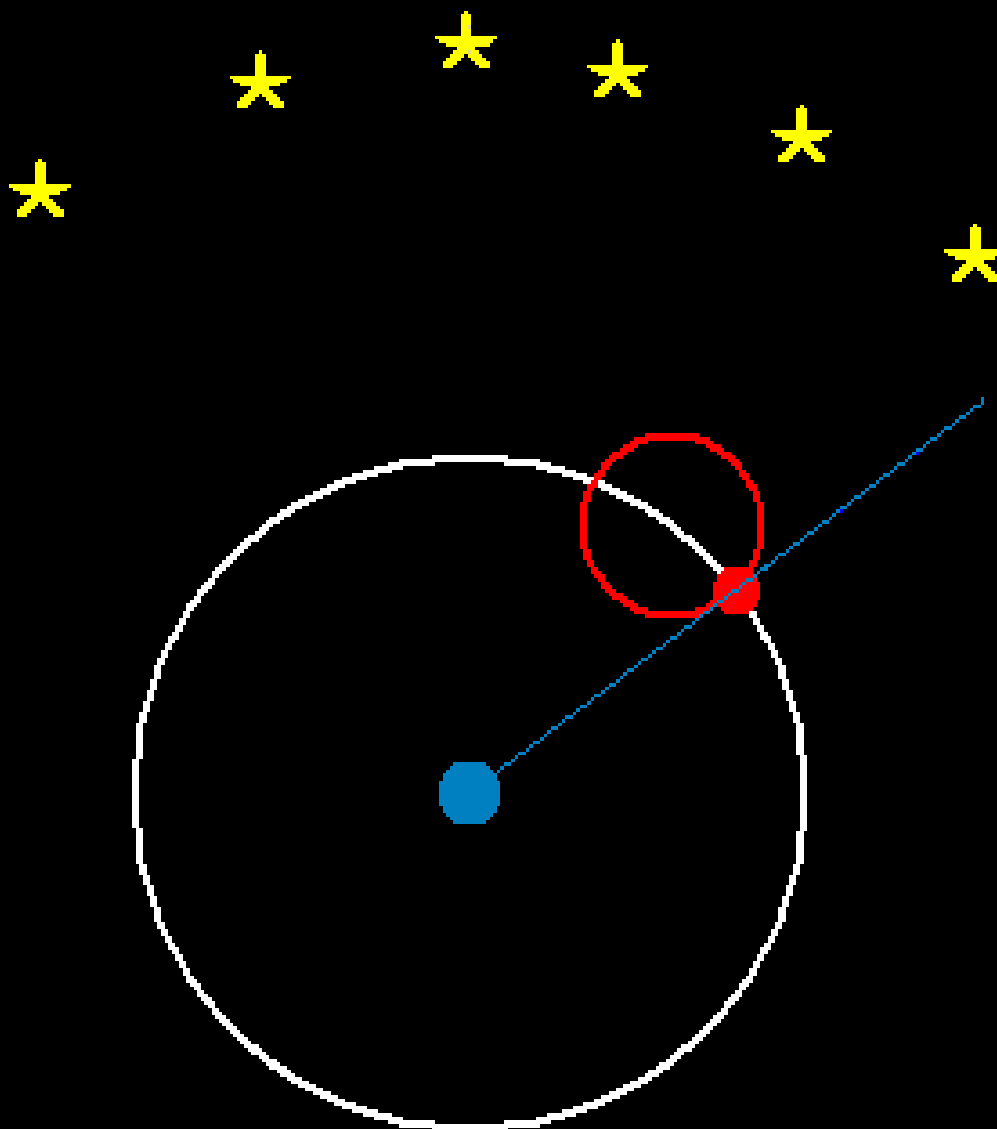
Hipparkhosz (Kr.e. 2. sz.)

A „javított” geocentrikus modell

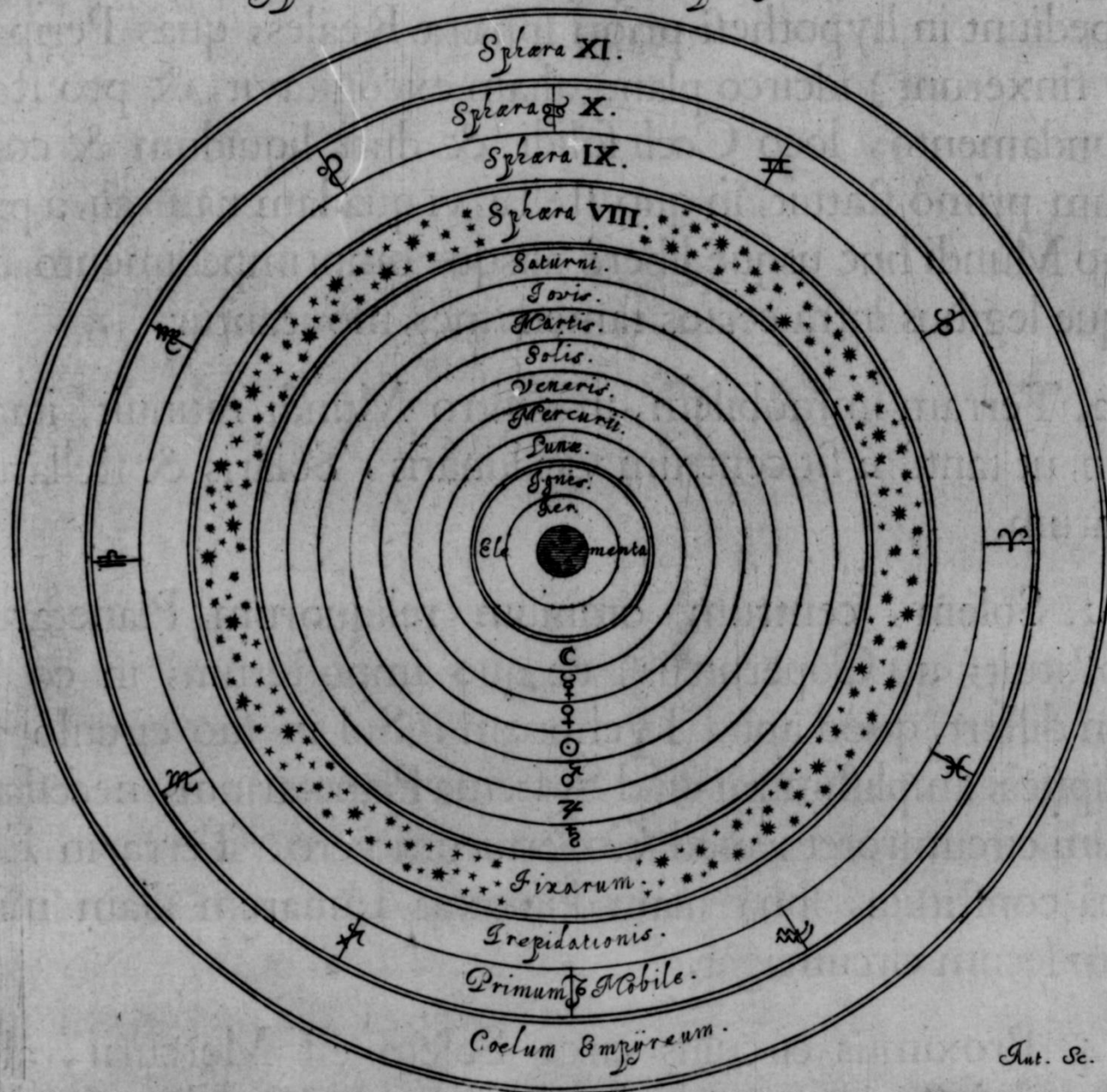
A bolygók
mozgása
az epiciklusok
mentén

Klaudiosz
Ptolemaiosz
(2. sz.)

Hypothecis Ptolemaica Alphonsina.

Az antik római világ és hagyatéka

Magyarország és Európa művelődés- és
kultúrtörténete

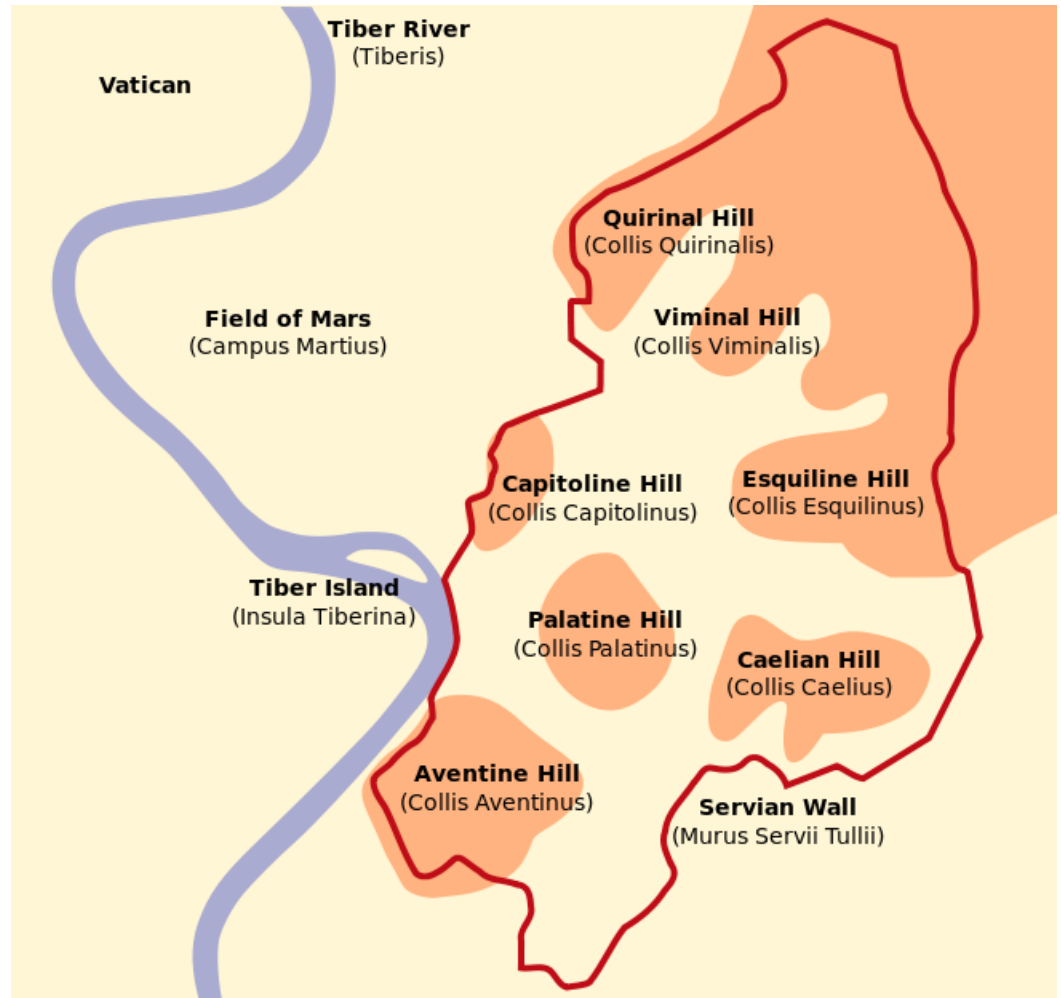
Az ősi monda

- Aeneas és Didó => Alba Longa városa
- Proca: Numitor és Amulius
- Mars isten és Rhea Silvia
- ⇒ Romulus és Remus
- Róma alapítása: Kr.e: 753.

A hét domb

- Aventinus
- Caelius
- Capitolinus
- Esquilinus
- Palatinus
- Quirinalis
- Viminalis

Művelődés és kultúra

- Róma hét királya és főbb intézkedéseik
- A római társadalom felépülése
- Törvényhozó testületek
- A római vallás fejlődése
- Mitrász-kultusz

A rómaiak főbb istenei és szerepkörük

■ Mezők, erdők istenei

- Fanus (mezők, pásztorok)
- Fauna (természet)
- Saturnus (földművelés)
- Flora (virágok)

■ A ház, család és állam istenei

- Penates (család, ház, élestar)
- Lares (telek, ház)
- Manes (a holtak jó szellemei)
- Lemures (a holtak rossz szellemei)
- Jupiter - Juno – Minerva – Mars – Vesta (stb.)

■ Görögöktől átvett istenek

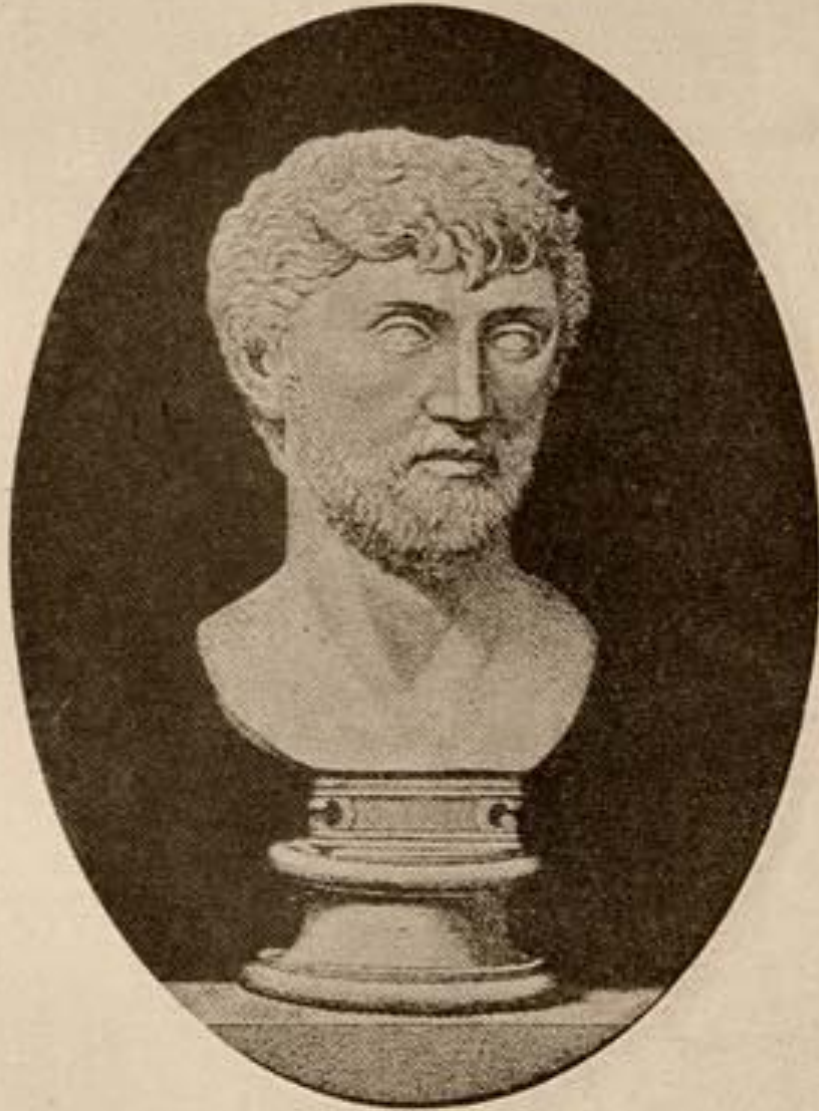
- Apolló (Apollón – költészet)
- Diana (Artemisz – vadászat)
- Ceres (Démétér – aratás)
- Mercurius (Hermész – kereskedelem, közlekedés)
- Neptunus; Venus (stb.)

■ Keleti népektől átvett istenek

- Magna Mater, Isis (Egyiptomból)
- Mithrasz (Kisázsiából), Nemesis

Titus Lucretius Carus

(Kr.e. 1. sz.)

LUCRETIUS.

Műve: De rerum natura
Tanköltemény (*Epikurosz
tanításának összefoglalása*)

- A világ és az anyagi dolgok keletkezése
- Atomista szemlélet
- Istenek léte
- Hatása: Szt. Ágoston, Aquinói Szt. Tamás, Giordano Bruno

Mitrász-kultusz Rómában

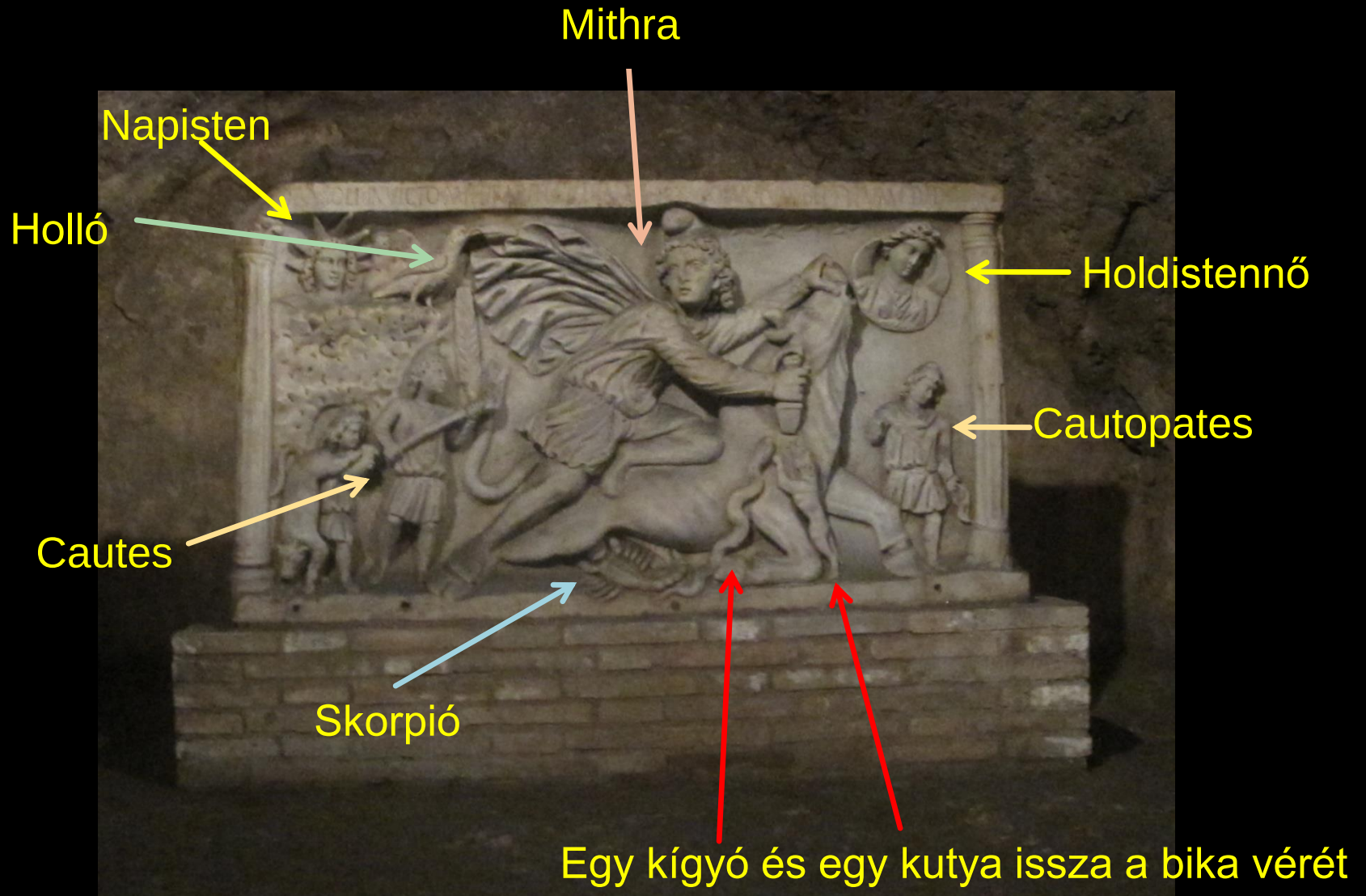

A Mithra-vallás mitológiája

- Központja a világ keletkezése
- Nap, Hold, Mithra, bika, holló, skorpió, kígyó, kutya, a két fáklyatartó
=> kötött kompozícióban!

Mithra oltára

1.0
0.0

A római élet

- A római lakóház
- A római család (szokások)
- A római intézményes nevelés korszakai, jellemzői
- Római építészet, szobrászat, festészet
- Névadási szokások
- Szórakozás (életkorszakok szerint)
- Közlekedés (úthálózat)
- A római történetírás
- A római naptár
- Magyarországi vonatkozások

A kora középkori egyház és kultúra

Magyarország és Európa művelődés- és kultúrtörténete

Vallás és kultúra

- A zoroasztrizmus tanítása, jellemzői
- Judaizmus története, hatása a kereszténységre, főbb könyvei

A zsidó nép története

- A vízözön – Babel tornya
- Ábrahám => hármass ígélet
- **Ábrahám** => Kánaán
- Izsák, Jákob és 12 fia, a későbbi tizenkét törzs ősei
- **„hét szűk esztendő” => Egyiptomba költöztek**
- **„egyiptomi szolgaság”**
- **Mózes (*exodus*)**
- Izrael törvényei: **tízparancsolat**

A zsidó nép története

- *Negyven évi* vándorlás a pusztában
- *„Bírák korszaka”* (konföderáció)
- *„Királyok kora”* (Saul)
- A zsidóság fénykora (Dávid, Kr.e.1040-970)
- Bölcs Salamon király (templom)
- Első Szentély
- Babiloni fogság (Kr.e. 597-538) => második szentély (Zorobábel)
- Pompeius (Kr.e. 63): Jeruzsálem
- Harmadik templom, I. Heródes Kr.e 74/73-Kr.e. 4) idején
- Titus római császár: jeruzsálemi templom

Kereszténység

- Máté, Márk és Lukács evangéliuma
- János evangéliuma
- Jézus élete, tanítása és hatása
- A kereszténység történelemszemlélete
- A kereszténység intézményesülése
- Apostoli hitvallás
- Egyházi központok
- Zsinatok (fajtai, főbb zsinatok)
- Az egyházszakadást kiváltó okok
- Dogmatikai viták (kelet és nyugat között)
- Szerzetesrendek kialakulása, regulái (keleten és nyugaton)

A középkori Európa kultúrája

Magyarország és Európa művelődés- és
kultúrtörténete

A középkori művelődés rendszere és jellemzői

- Kolostori iskolák
- Plébániai iskolák
- Káptalani iskolák
- Az arab hódítások => arab tudomány
- Középkori egyetemek
- A világi nevelés *(a lovagok és a városi polgárság nevelése)*

Az első európai egyetemek

- **Bolognai** Egyetem, 1088
- Oxfordi Egyetem, 1096
- **Párizsi** Egyetem, 1150
- Modenai Egyetem, 1175
- Cambridge-i Egyetem, 1208
- Salamancai Egyetem, 1222
- **Padovai** Egyetem, 1222
- Nápolyi Egyetem, 1224
- Sienai Egyetem, 1240
- Coimbrai Egyetem, 1285
- Madridi Egyetem, 1293
- Római Egyetem, 1303
- Pisai Egyetem, 1343
- **Prágai** Egyetem, 1348
- Paviai Egyetem, 1361
- **Krakkó**, Jagelló Egyetem, 1364
- **Bécsi** Egyetem, 1365
- **Pécsi** egyetem, 1367
- Heidelbergi Egyetem, 1386
- Kölni Egyetem, 1388
- Ferrarai Egyetem, 1391
- **Lipcsei** Egyetem, 1409
- St. Andrews-i Egyetem, 1412
- Rostocki Egyetem, 1419
- Leuveni Katolikus Egyetem, 1425
- Poitiers-i Egyetem, 1431
- Glasgow-i Egyetem, 1450
- Freiburgi Egyetem, 1457
- **Baseli** Egyetem, 1460
- Uppsalai Egyetem, 1477
- Koppenhágai Egyetem, 1479
- Tübingeni Egyetem, 1477
- Santiago de Compostela-i Egyetem, 1495
- **Wittenbergi** Egyetem, 1502
- **Jenai** Egyetem, 1558
- Vilnusi Egyetem, (Báthory István) 1579
- Edinburgh-i Egyetem, 1583
- **Nagyszombati** Egyetem, (Pázmány Péter) 1635

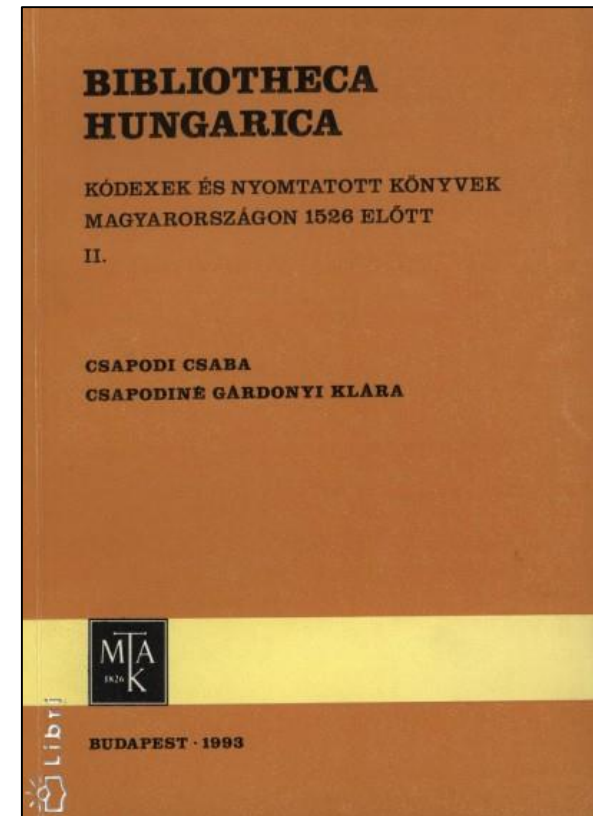
A középkori könyvkultúra forrásai (5/1)

A kódex: a legfontosabb és leginformatívabb forrás

- A ma fennmaradt kötetek aránya: 1%
 - Pl. a 996-ban alapított pannonhalmi bencés apátság – a legnagyobb bencés kolostorunk – kódexei közül 1 db maradt ránk
- ⇒ egy-egy létező dokumentum mellől több tucat, vagy több száz hiányzik!

A középkori könyvkultúra forrásai (5/2)

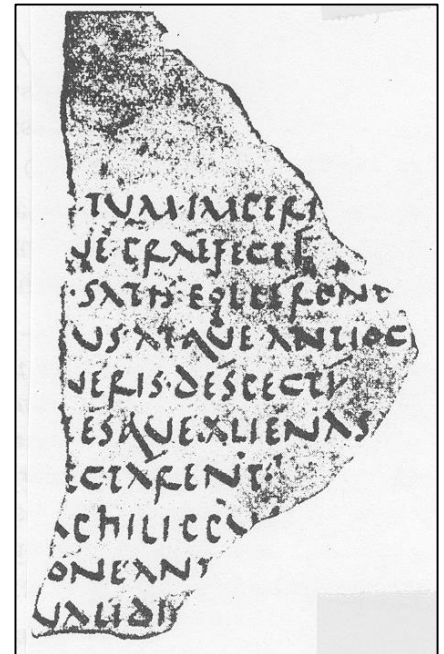
- A fennmaradt könyvek nagyobb része nem a mai Mo. területén található.
- Főleg az erdélyi és felvidéki gyűjtemények vészték át a történelem viharait.
- ⇒ ezek felkutatása és publikálása a múlt század óta folyik
- ⇒ Pl. *Bibliotheca Hungarica* / Csapodi Csaba ; Csapodiné Gárdonyi Klára. Budapest: MTA Könyvtár, 1988.

A középkori könyvkultúra forrásai (5/3)

Kódextöredékek: (fragmentum) a 16-17. sz.-ban szívesen kötöttek nyomtatott könyveket fölöslegessé vált pergamenkódexek lapjaiba. (olcsó és jó kötőanyaga révén)

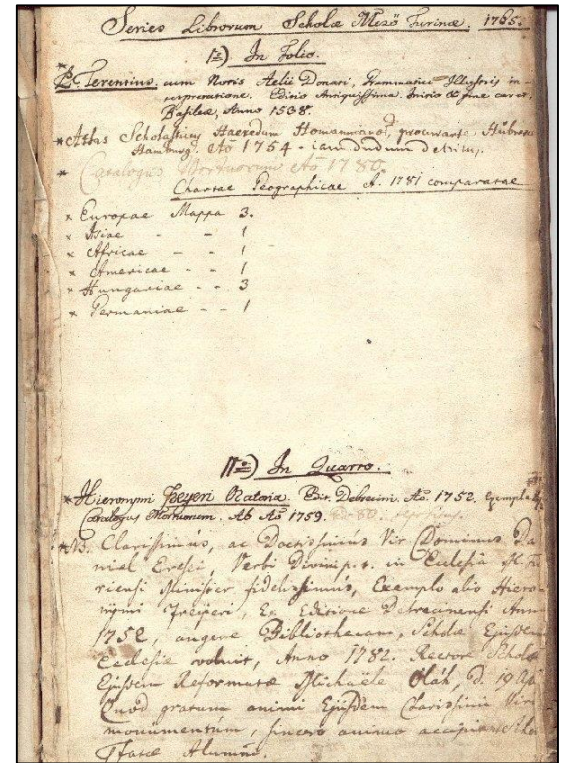
- ⇒ ma sokszor értékesebbek ezek a kötések a nyomtatványnál (fontos kódexek egykori meglétéről tanúskodnak)
- ⇒ palimpszeszt: azok a kéziratok, melyekről az eredeti szöveget lekaparták és rá újat írtak

A középkori könyvkultúra forrásai (5/4)

Könyvjegyzékek: a középkorban közel 40db különféle alkalomból készült könyvjegyzék maradt fent.

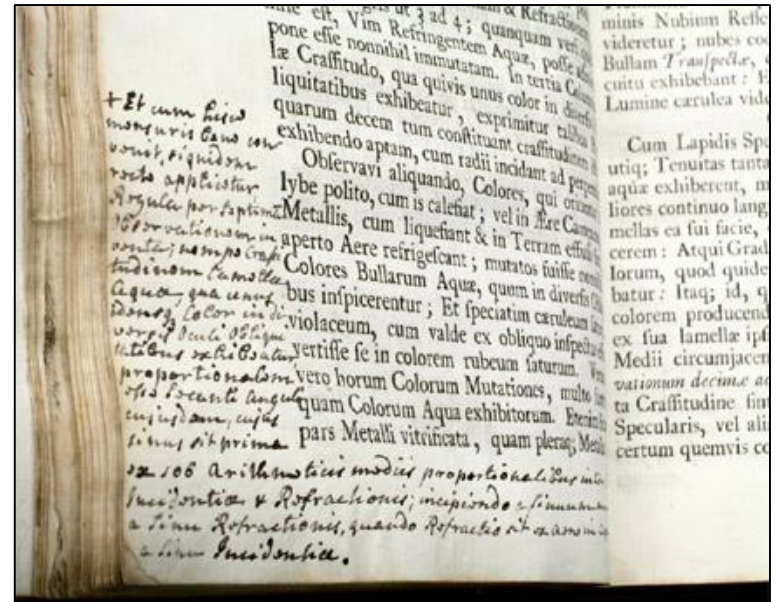
- ⇒ Vagyonleltárak: amikor egy adott intézmény (kolostor, káptalan, plébánia) teljes könyvkészletét vették számba
- ⇒ Végrendelet: egy-egy magánszemély könyveit sorolja fel (fontos információkat ad a végrendelkezőre és az örökösre)
- ⇒ Szerepelhetnek még levelekben és egyéb feljegyzésekben.

A középkori könyvkultúra forrásai (5/5)

Használói glosszák (olvasói megjegyzések)

- Egy szöveg részletéhez fűzött értelmezés (leginkább idegen szavakhoz) => lapszéli jegyzet (marginália)
- Véletlenszerű, szegényes, feldolgozatlan

A kéziratosság kora

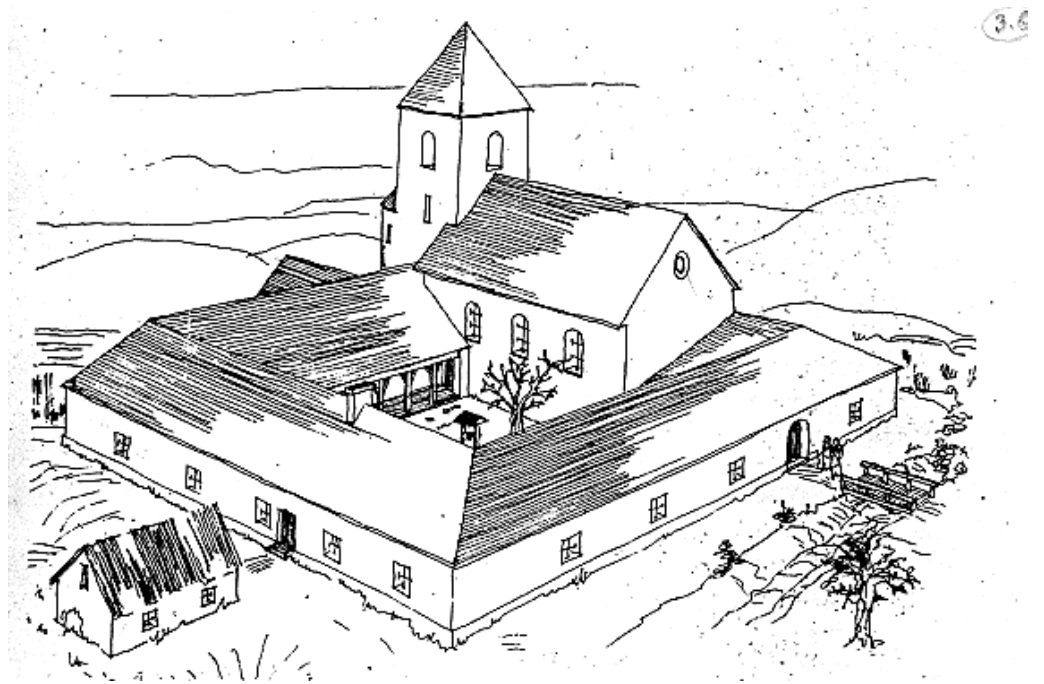
A kódex

- Kodikológia
- Íróanyag
- Részei
- Mérete
- Íróeszközök
- Szerzői, másolói
- Könyvmásolás

A scriptorium munkatársai

- Scriptorium
- Scriptuarium
- Scriptuarius
- Scriptor
- Miniátor
- Ligator

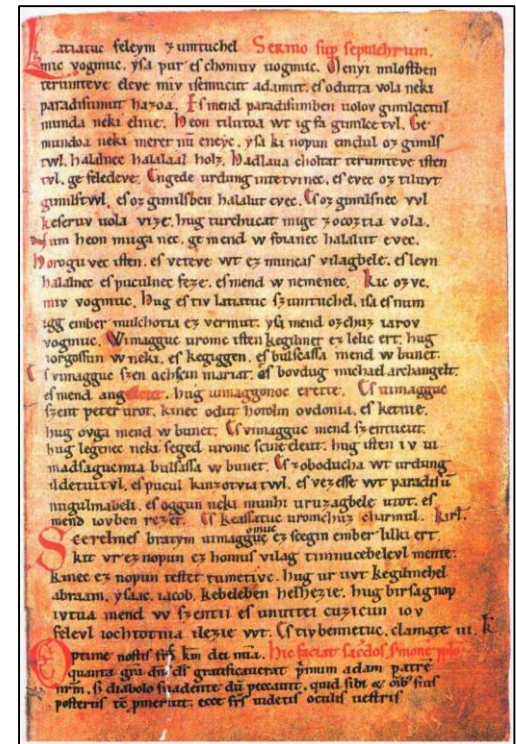
Középkori könyvek

Középkori történeti műfajok és jellemzőik (példákkal):

- *A krónika*
- Évkönyvek
- *Gesták*
- *Legendák*

Bibliafordítások:

- Ókori változatok (*Septuaginta, Vetus Latina*)
- Biblia Vulgata
- Anyanyelvű Biliák
- Különálló bibliai könyvek

Szellemi élet a késő középkorban és a korai újkorban

Magyarország és Európa művelődés- és kultúrtörténete

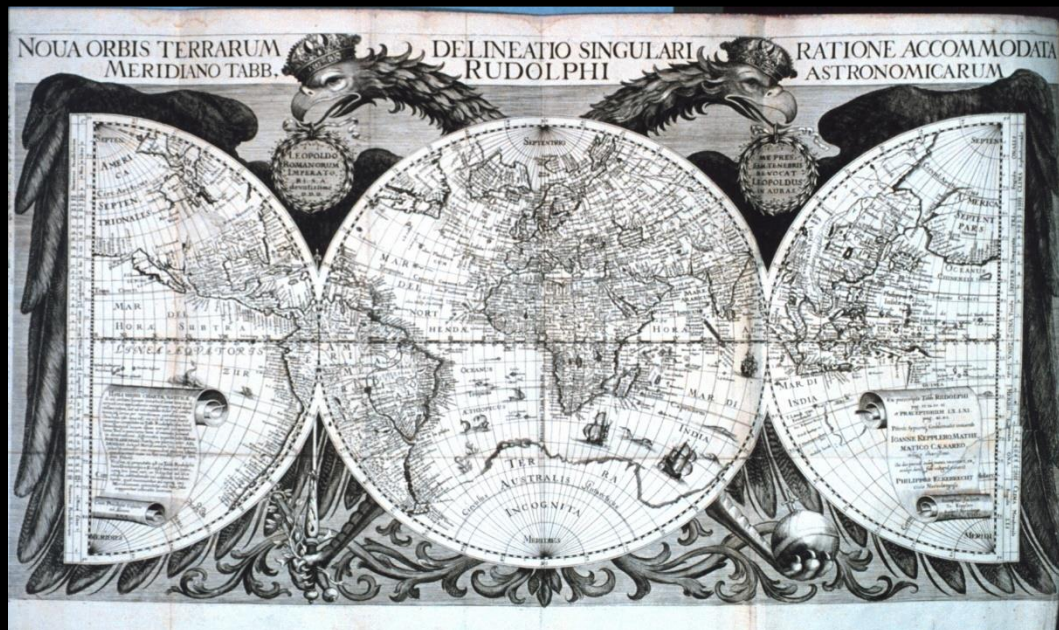
Művelődés és kultúra

- A magyar diákok peregrinációja
- A könyvnyomtatás jelentősége
- A nyomdászat fejlődése
- Az ősnyomtatványok jellemzői
- Könyvnyomtatás Magyarországon
- Mohács hatása a hazai művelődésre
- Hazai nyomdászat a 16. században
(*Sylvester-, Honterus-, Telegdi-nyomda*)

Reformáció

- Előreformációs mozgalmak
- Luther Márton (1483-1546)
- A reformáció kritikái
- „Az öt sola”
- A reformáció magyarországi terjedése, hatásai
- A könyv és a reformáció

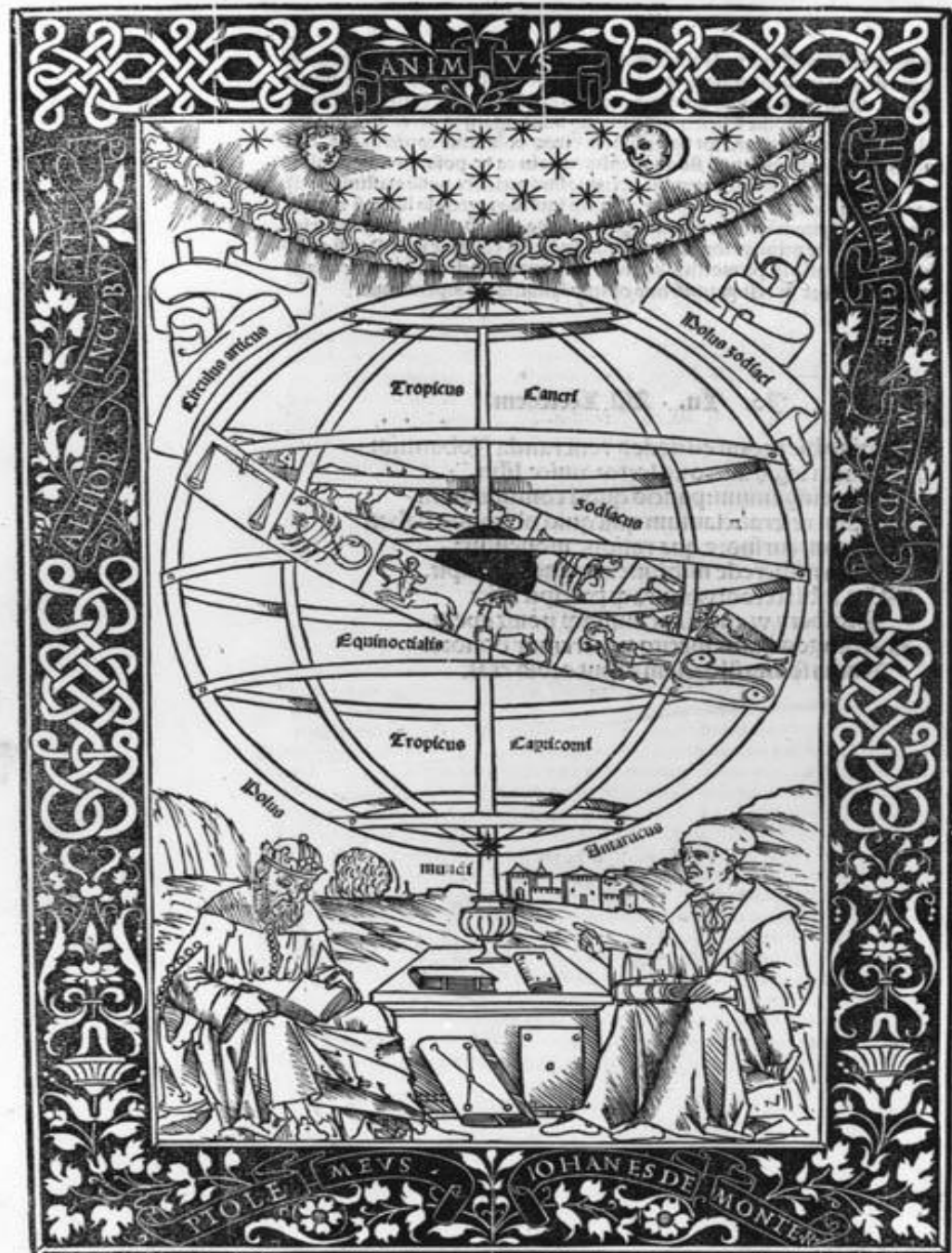
A változó Európa a táguló világ központjában

Magyarország és Európa művelődés- és kultúrtörténete

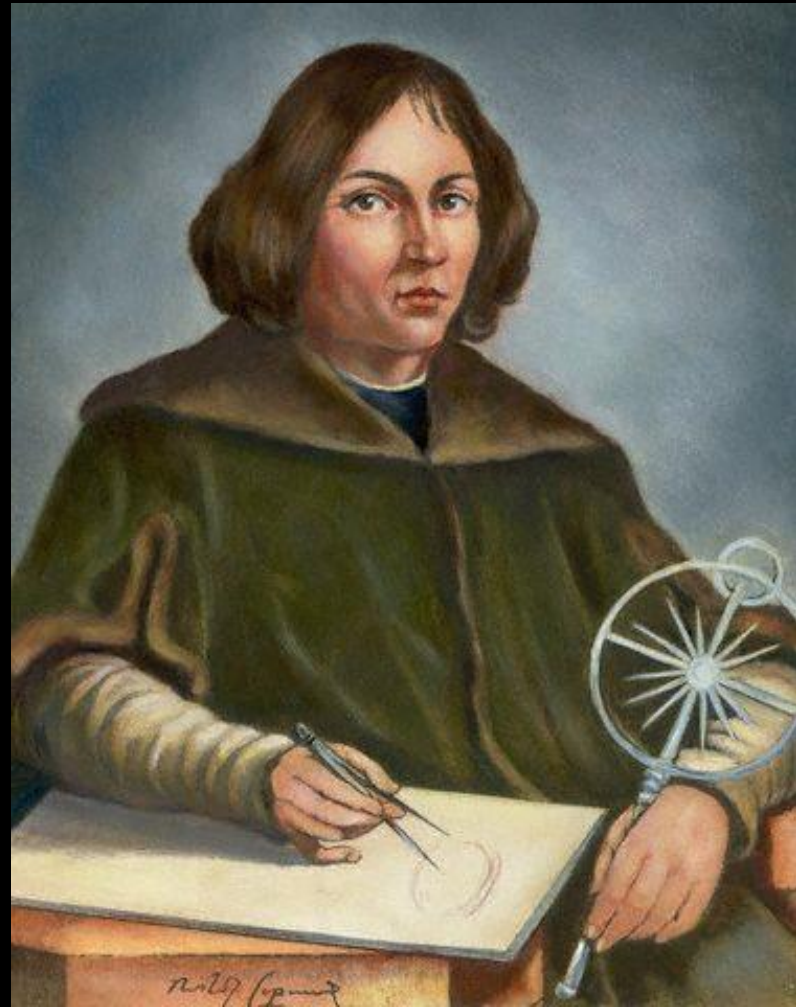
Regiomontanus

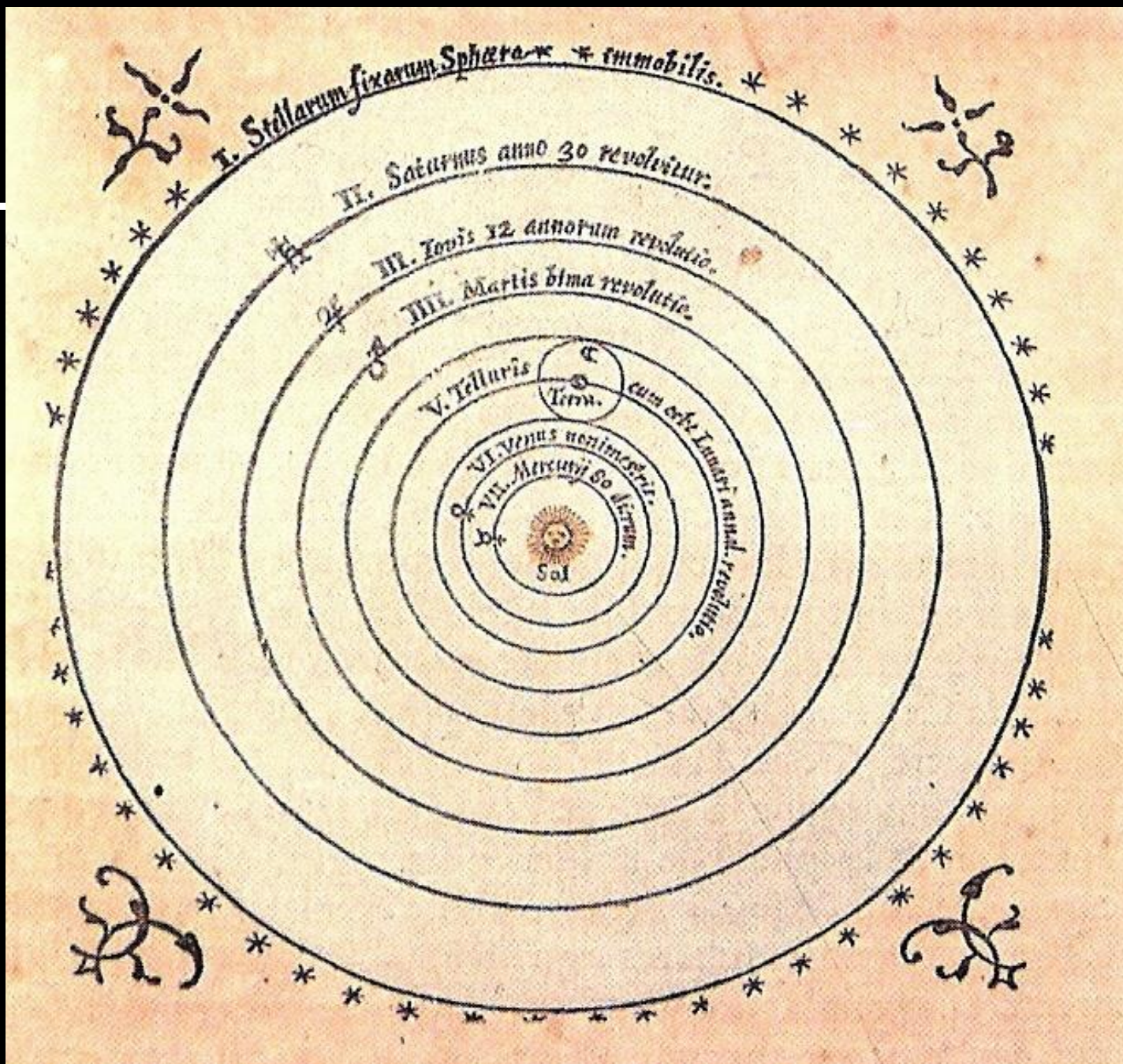
Kommentárok Ptolemaioszhoz

Kopernikusz

Kopernikusz világ- modellje

Tycho Brache

Tycho nagy kvadránsa

Giordano Bruno

Campo dei Fiori

Galileo Galilei

Galilei távcsövei

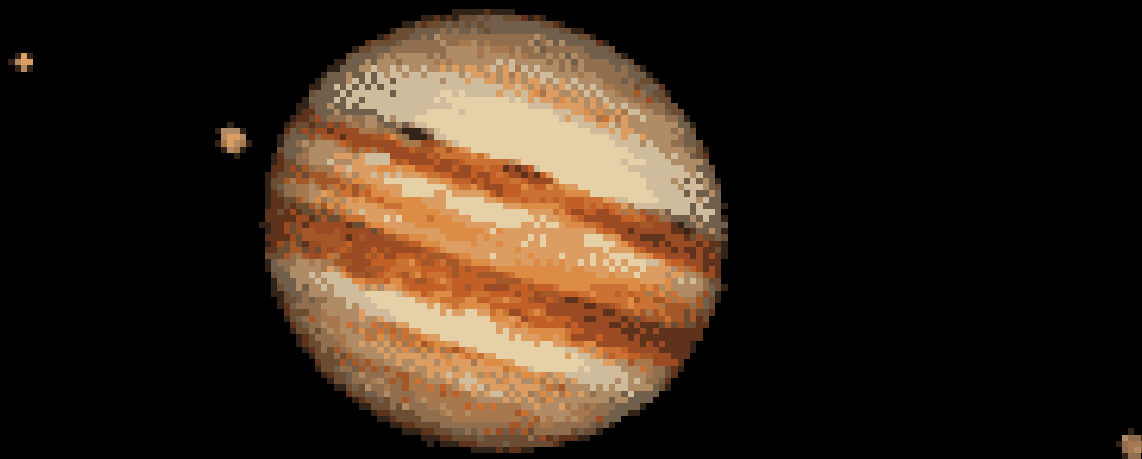

A „Csillaghírnök” címdala

- ❑ Megfigyelésének eredményeit 1610-ben, a „*Sidereus Nuncius*” című könyvében részletesen leírta.

JUPITER – A GALILEI HOLDAK KERINGÉSE

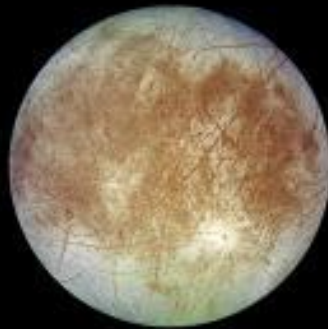
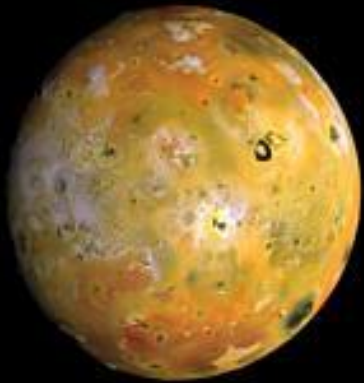
A Jupiter 4 Galilei-holdja

Io

Európa

Ganymedes

Callisto

DIALOGO

D I
GALILEO GALILEI LINCEO
MATEMATICO SOPRAORDINARIO

DELLO STUDIO DI PISA.

E Filosofo, e Matematico primario del

SERENISSIMO

GR.DVCA DI TOSCANA.

Due ne i congressi di quattro giornate si discorre
sopra i due

MASSIMI SISTEMI DEL MONDO
TOLEMAICO, E COPERNICANO;

*Proponendo indeterminatamente le ragioni Filosofiche, e Naturali
tanto per l'una, quanto per l'altra parte.*

CON PRI

VILEGI.

IN FIORENZA, Per Gio:Batista Landini MDCXXXII.

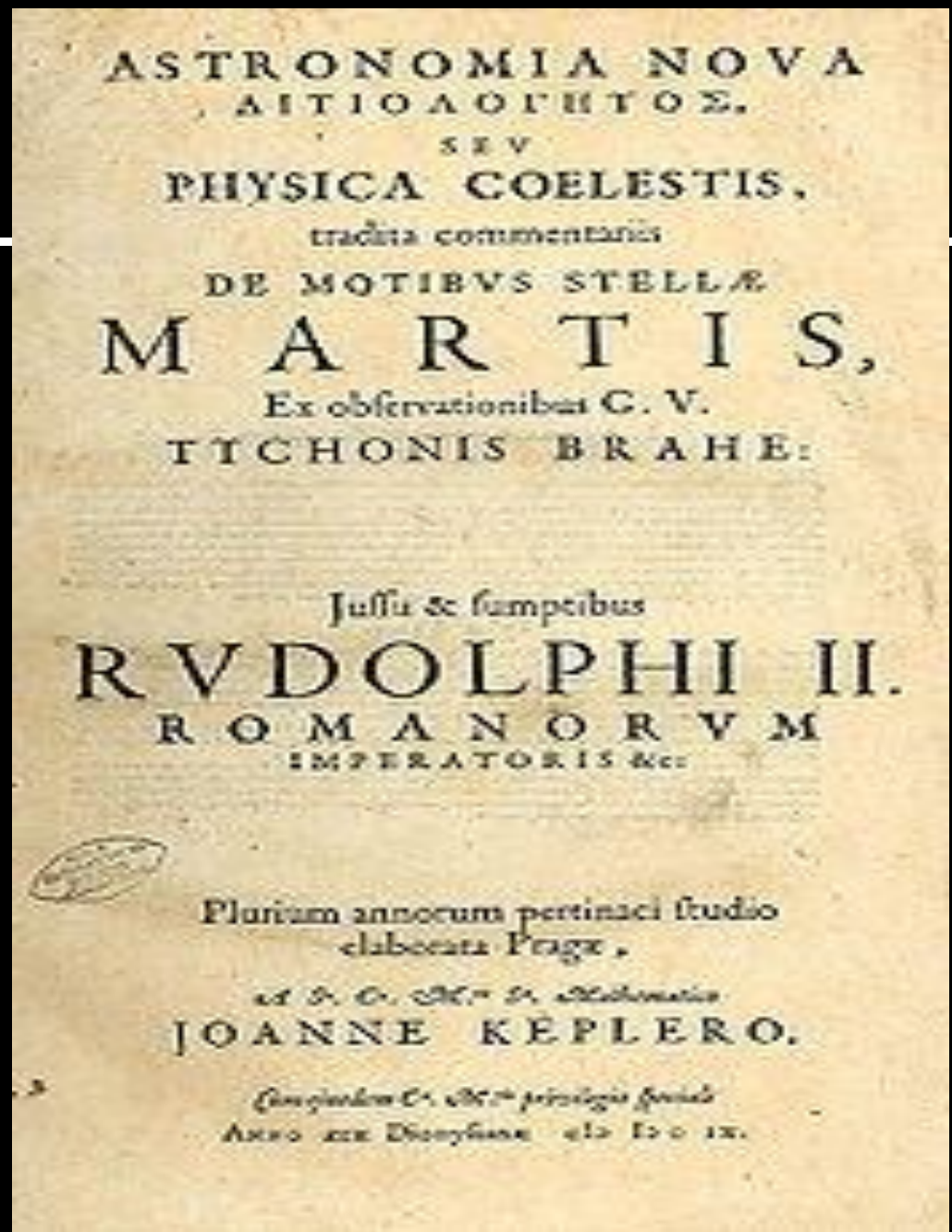
CON LICENZA DE' SUPERIORI.

Johannes Kepler

Az *Astronomia Nova* címdala (1609)

„Az új csillagászat”
című könyvében,
(Tycho Brahe igen
pontos megfigyelései
alapján) I. és II.
törvénye először
kerül
megfogalmazásra

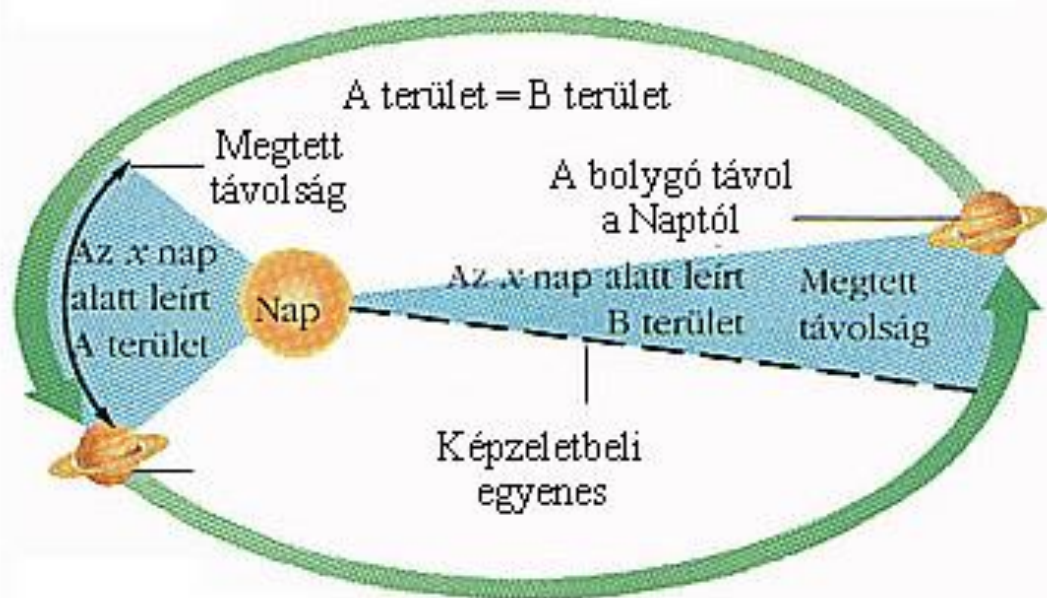
Kepler törvényei

Kepler I. törvénye:

- A bolygók ellipszis pályán keringenek és a Nap az ellipszis egyik fókuszában helyezkedik el.

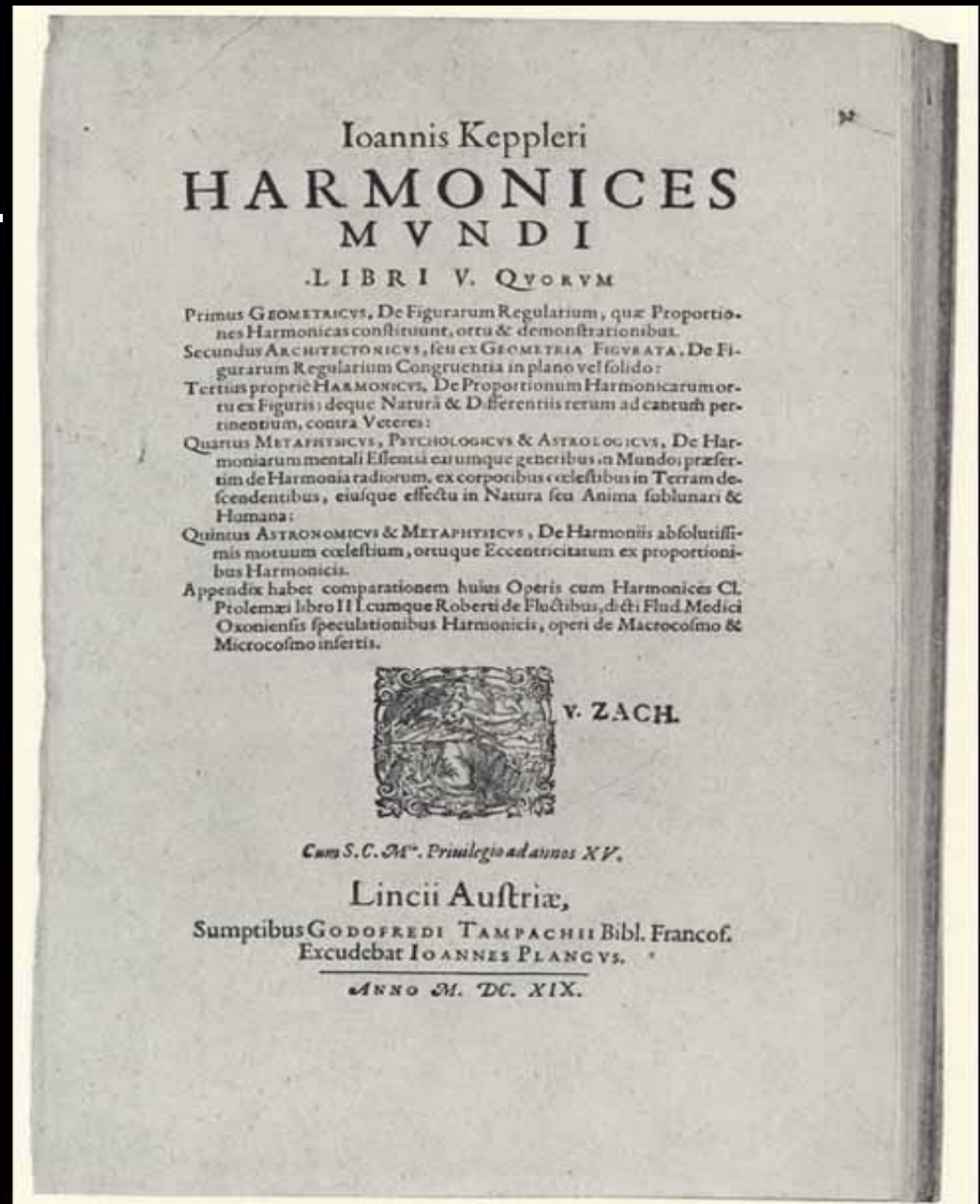
Kepler II. törvénye:

- A Nap és bolygók között húzott sugár egyenlő idők alatt egyenlő területeket ír le
- A bolygók a Nap közelében gyorsabban, távolabbra lassabban mozognak

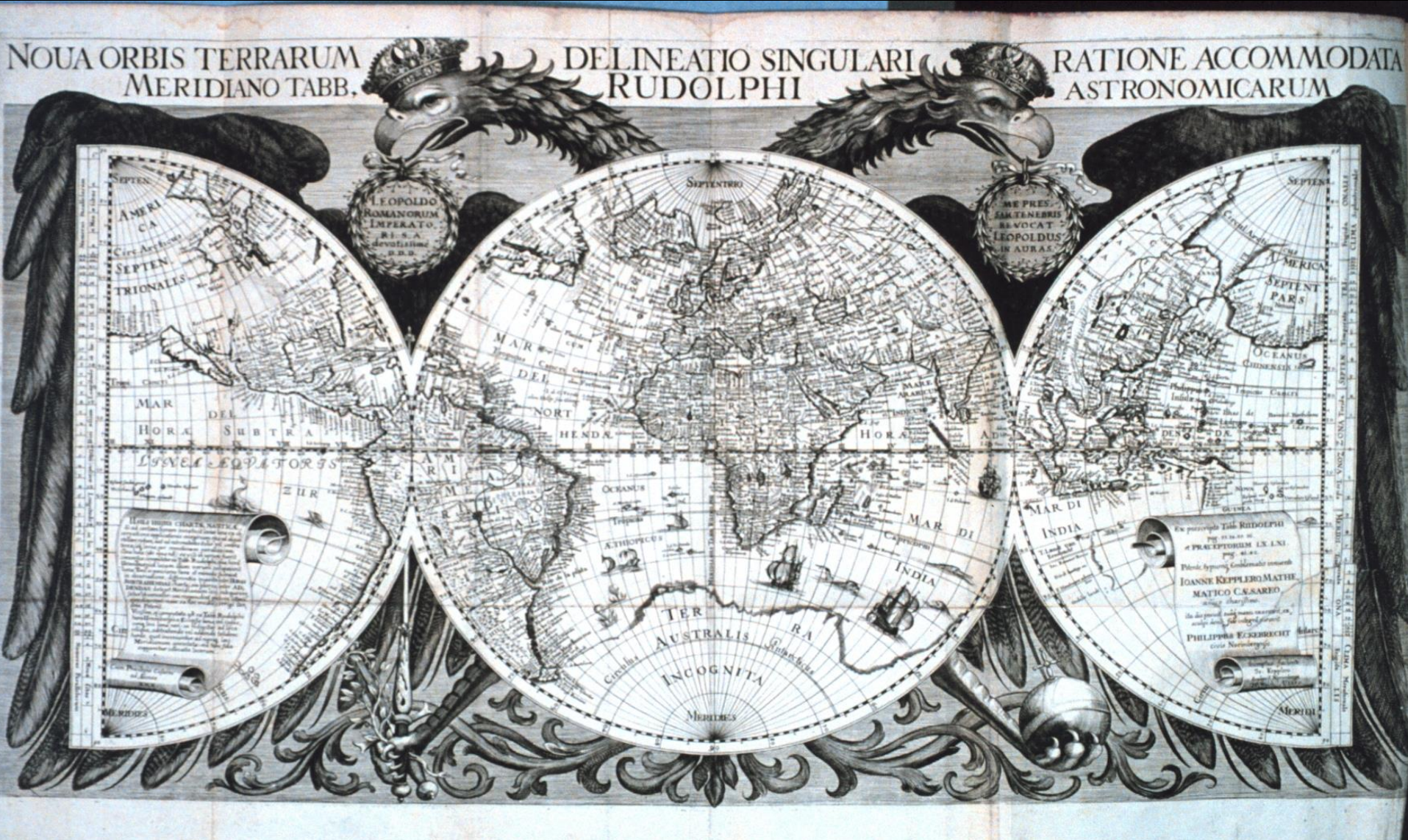

A világ harmóniája (1619)

- ❑ E könyvében ismerteti a III. törvényt: amely a bolygók Naptól való távolsága és a keringési idők között ad összefüggést.
- ❑ Könyvében a szférák zenéje, mint a világot átfogó zenei harmónia jelenik meg
⇒ *Kepler még az egyes bolygók zenei motívumait is megadja*

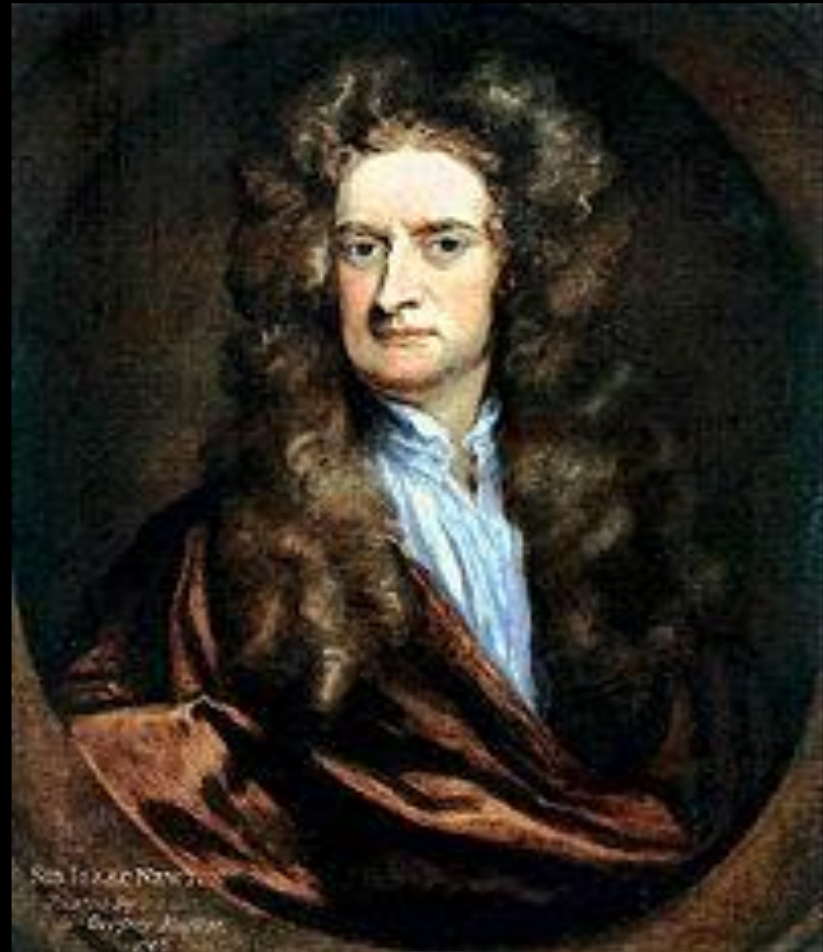

Kepler világtérképe (1620)

□ Az akkor ismert világ legpontosabb térképe

Isaac Newton

Newton tükrös távcsöve

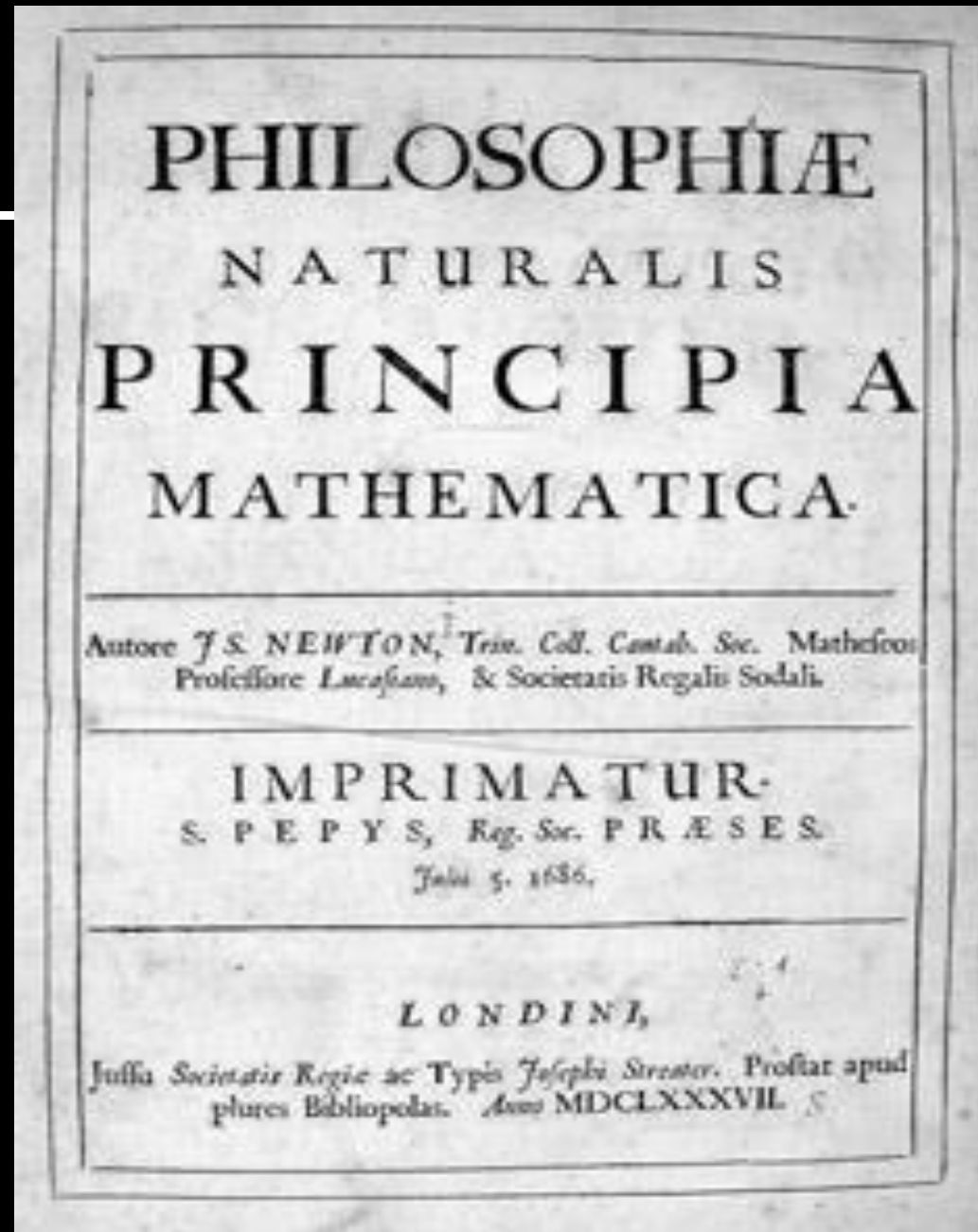

A Principia címdala

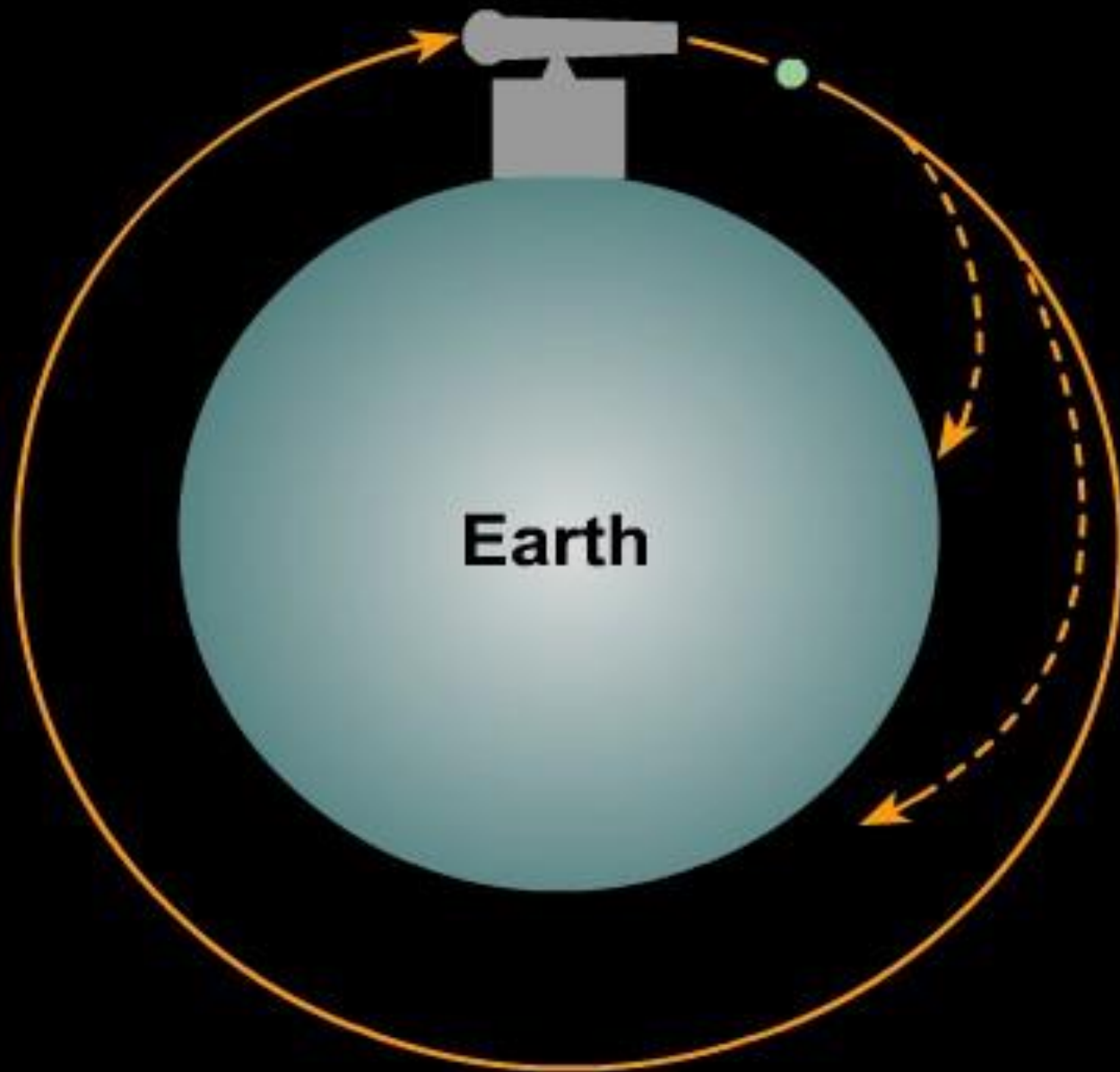
„A természetfilozófia
matematikai elvei”
(1686)

□ Legjelentősebb
műve

⇒ megjelenik benne az
általános
tömegvonzás és az
űrhajózás
alapgondolata

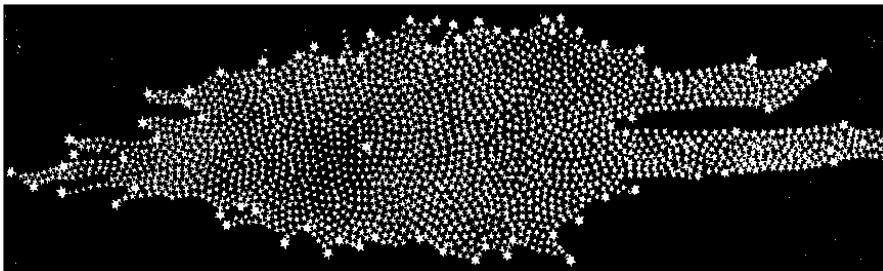

A mesterséges égitestek pályája

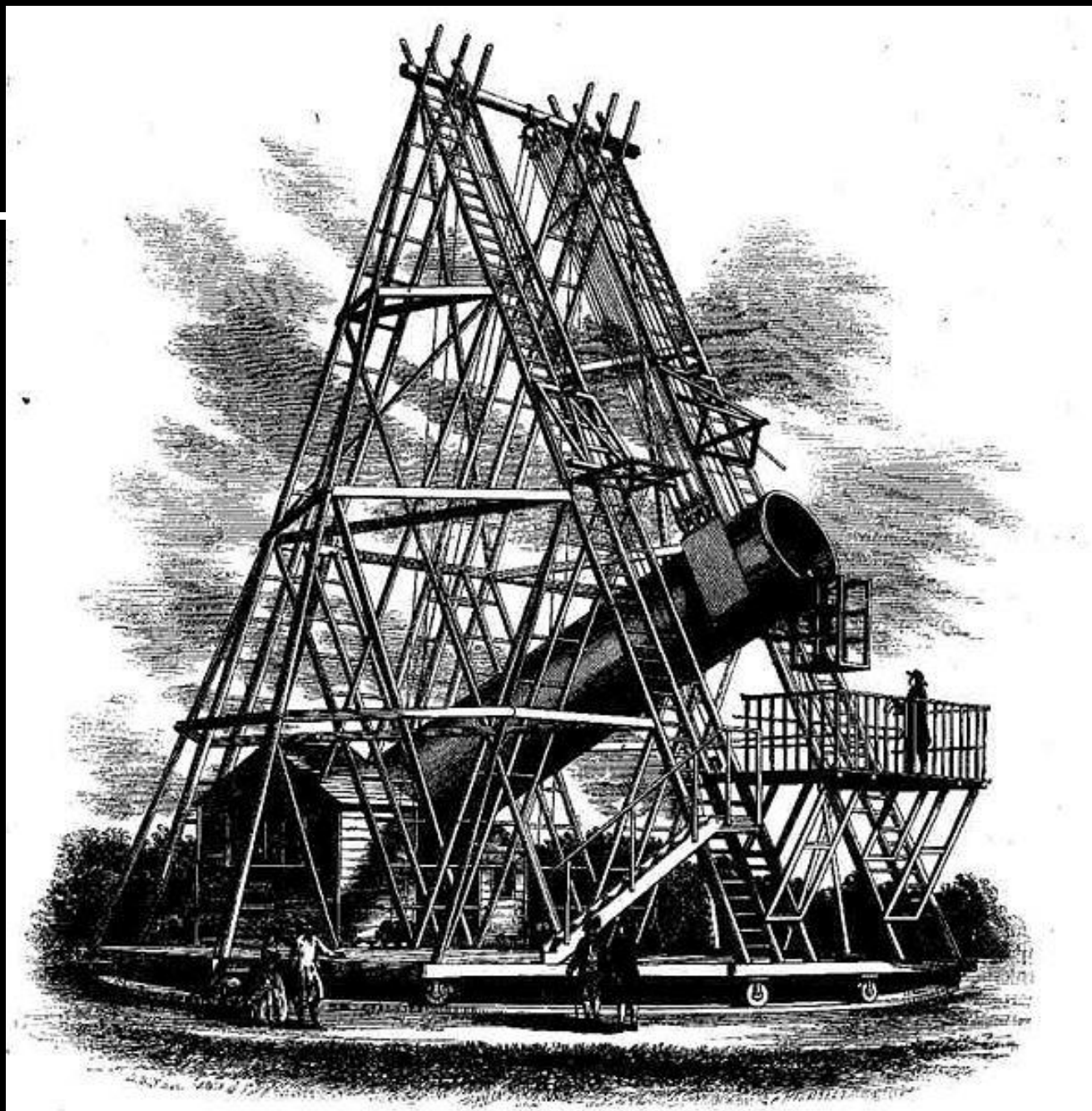

William Herschel (1738–1822)

- A 18. század végén kezdődik az óriástávcsövek kora
- William Herschel, az Angliába települt német csillagász építi az elsőt London közelében.
- 1781-ben ennek segítségével fedezi fel az Uránusz bolygót
- Később még nagyobb távcsövet épít és ezzel tanulmányozza a Tejút szerkezetét. Elkészíti galaxisunk közelítő szerkezeti rajzát

Herschel óriás távcsöve

Kérdőjelek, hiányos ismeretek a 19. sz. végén

- Nap és csillagok működése?
- Hold-kráterek vulkáni eredetűek.
- Bolygók – rejtélyes kis korongok – felszínük, összetételük ismeretlen.
- „Ködök” (pl. Andromeda) születő naprendszerek.
- Világegyetem = Tejút.
- Csak optikai megfigyelések.
- Atomok létezése bizonytalan – vita tárgya.
- Kozmológia: állandó (változatlan) világegyetem.

A magyar művelődés a kora újkorban

Magyarország és Európa művelődés- és
kultúrtörténete

A kora újkori művelődés kezdetei

- A Luther és a reformáció hatása a művelődésre
- A katolikus reform oka és jellemzői
- A Jezsuita Rend
- Ratio Studiorum
- Az oktatás változásai, jellemzői, új pedagógiai elvek
- Katolikus és protestáns egyetemek a kora újkorban

A peregrinatio academica forrásai

- Az akadémikus peregrináció forrásai sokszínűek (a középkorból kevés ilyen jellegű maradt meg, de a koraújkorból már jóval több):
 - **matricula**
 - **diarium (napló)**
 - **omniarium**
 - **album amicorum, Stammbuch (emlékkönyv)**
- ⇒ elterjedése olyan népszerűvé vált, hogy a könyvkiadók a 16. század végétől nyomtatott formában is piacra dobták

A peregrinatio academica forrásai

Az album amicorum bejegyzéseinek három egysége:

1. mottó, bejegyző jelmondata,
2. bejegyzés – idézet
3. ajánlás (dedicatio) a bejegyzőtől aláírással és dátummal

Szegedi kutatások Latzkovits Miklós vezetésével: Inscriptiones Album Amicorum 2003-2015

<http://iaa.bibl.u-szeged.hu/index.php?page=home>

- levelezés
- Instrukció
- Disputáció
- esetleges büntető- vagy peres ügyek
- utazási engedélyek (salvus conductus)
- alkalmi nyomtatványok